יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 176	Łódź, Poniedziałek, 31 lipca 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, ח' מנחם אב תרצ"ג	№ 176

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ארעסטירט יודישע כלל-טוער אלס ערובניקעס

זיי זאלן צווינגען די קרובים אין אויסלאנד אפצושטעלן אנטי-דייטשע פראפאגאנדע

בערלין (יט"א) צוויי יידישע כלל-טוער, איינער אין ברעמען און דער צווייטער אין האמבורג, זענען ארעסטירט געווארען פאר כלומרשטער אנטי-דייטשער פראפאגאנדע, וועלכע עס פיהרען זייערע קרובים אין אויסלאנד.

נישט אנגעבענדיג די נעמען פון די ארעסטירטע, שרייבט דער „אנגריף", ארגאן פון ד"ר געבעלס, אז דער ארעסטירטער יידישער כלל-טוער אין ברעמען שטעהט בראש פון א יודישער ארגאניזאציע אין דער שטאט, און אז ער ווערט בעשולדיגט אין העלפען זיין ברודער, וואס געפינט זיך איצט אין פאריז, אין פיהרען אן אנטי-דייטשע פראפאגאנדע. די פריהערדיגע קארעספאנדענץ פון דעם ברעמענער יוד, וואס איז קאנפיסקירט געווארען דורך דער מאכט, האט געפיהרט צום ארעסט פון האמבורגער יודישען כלל-טוער, וועלכער איז א בעקאנטער סוחר.

מען גלויבט, אז ביידע ארעסטירטע ווערען געהאלטען אלס ערובניקעס, כדי זייערע קרובים אין אויסלאנד זאלען אפשטעלען זייער אגיטאציע געגען היטלעריזם.

דעפ. בארנעט דזשענער: צי וועט די קאמער האבען די געלעגענהייט צו דיסקוטירען די פראגע וועגען די ארבייטס - בעדינגונגען נאך פארן אננעהמען דעם הלוואה-געזעץ?

סער קאנליף-ליסטער: דאס איז א פולשטענדיג אנדער פראגע. די קאמער וועט האבען די געלעגענהייט צו דיסקוטירען אלע זאכען, וואס זענען אין גענויע ענטהאלטען

אויף אן אנדער פראגע פון דעפ. דזשענער ערקלערט דער פארשטעהער פון דעפארטאמענט פארן מעבר-לים-האנדעל, אז עס וועט בעטראכט ווערען די פראגע פון א בעטייליגונג מצד ענגלישע פירמעס אין דעם קומענדען מזרח-יריד אין א"י.

לאגע פון די יודען אין דייטש-איבערשלעזיען

די ארעסטען פון רעוויזיאניסטען אין ארץ-ישראל

אנפראגעס אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן 40 (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט, האבען איינינע דעפוטאטען אריינגעטראגען אנפראגעס וועגען דער לאגע פון די יודען אין דייטש אויבערשלעזיען.

דער רעגירונג-פארשטעהער האט ערקלעהרט אז ער וועט זיך ווענדען צום רעפערענט פון דער בערנהיים פעטיציע אין גענף נאך אינפארמאציעס.

אויף דער זעלבער זיצונג, האט קאלאניאל קיש אנגעפרעגט די רעגירונג וועגען די לעצטע ארעסטען פון רעוויזיאניסטען אין ארץ-ישראל, צי צוליב די ארעסטען וועט נישט געשטערט ווערען די אבסאלוטע אומפארטייאישקייט ביי ספאווסקיס אויספארשונג.

דער רעגירונגס-פארשטעהער האט פערשפראכען אנצופרעגען די ארץ-ישראל-רעגירונג.

צווישען טראצקי'ן און ליטווינאוו'ן

קומען נישט פאר קיין אונטערהאנדלונגען

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

דער סאוויעטישער אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו האט דערקלערט א פארשטייער פון דער צייטונג „פארי סואר", אז וועגען טראצקי'ס רייזע קיין פראנקרייך האט ער זיך דערוואוסט פון די צייטונגען. טראצקי'ס וועלען אין ראיאט גייט איהם ליטווינאוו'ן גישט אן. די סאוויעטישע רעגירונג האט קיינמאל נישט אונטערגעהאנדעלט מיט דער פראנצויזישער רעגירונג וועגען טראצקי'ס רייזע קיין פראנקרייך.

בעגייט די דיפלאמאטישע בעציהונגען צווישען די סאוויעטען און שפאניען

ריגא, 30 (ספ. טעל.)

פון מאסקווע מעלדעט מען, אז די סאוויעטישע רעגירונג האט בעשלאסען ארויסצושיקען עטליכע סאוויעטישע קורירן מאסקווע קיין מאדריד, כדי איבערצונעהמען די בנינים פון דער געוועזענער צארישער אמבאסאדע. אין פיל שפאנישע שטעט, און קודם-כל אין בארצעלאנא וועלען געעפענט ווערען סאוויעטישע קאנסולאטען. די סאוויעטישע רעגירונג האט מיטגעטיילט שפאניען, אז ס'זעען נישט פארהאן קיין שום שוועריגקייטען אין איבערגעבען דעם גאנצן פון דער געוועזענער שפאנישער אמבאסאדע אין לענינגראד, וועלכער איז איינער פון די שענסטע בנינים אין לענינגראד.

אנפראגען וועגען א"י-ענינים אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן (יט"א). אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט זענען אריינגעטראגען געווארען א ריי אנפראגען וועגען א"י-ענינים.

דעפ. בארנעט דזשענער (ליבעראל): צי וועט מען פארגעזעהן בעשטימונגען צו זיכערן גערעכטע שכירות פאר די ארבייטען, וואס וועלען אויסגעפיהרט ווערען פון דער א"י-הלוואה.

דער קאלאניען-מיניסטער סער פיליפ קאנליף-ליסטער: די פראגע וועגען די ארבייטס-בעדינגונגען וועט נאך בעטראכט ווערען.

וויכטיג פאר דער ארימער לאדזשער בעפעלקערונג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס'איז ערעפענט געווארען דאס

אמבולאטאריום

ביים פאראיין „מלבוש ערומים"

שענקיעוויטשא 3/5,

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט. שיקט אויך ארויס דאקטוירים-ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים

נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אבצאהלונגען.

די פערוואלטונג

די ביורא פון צייטונגען — פון — Aleksander KLINGBEIL

ציגעל-גאס 22

פערס'ס'ט לאדז מיט דער היטלערישער פרעסע.

איך דריק אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם ה' יוסף זשוראוו צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין שוועסטער

מאחלא באכראך נ"ע

זייט געטרייסט. המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

אברהם בלאכמאן.

Doktór H. Wołkowyski

פערריזט

מיינע פריינד

יעקב שטערן און פרוי, שמואל רייכמאן און פרוי

צום טויט פון זייער פאטער און שווער

נ"ע

אהרן מענדיל שטערן

דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

י. אבערזשאנעק.

שלאסעריי-ארבייטען, ווי אויך אויפאגענישע שהיטסונגען, מעטאל-בעארבעטונגען, מא-שינען-טיילען פיהרט אויס בילינ

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוונט.

פון

גאלד, ביזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

דאנקזאגונג!

דעם אפליקאנט-אדוואקאט ה' מארקוס הערשקאוויטש

25 צעגעלניאנא 25

וואס האט אונז פערטיידיגט דעם 27 יולי ה. י. אין שטאטישען געריכט, וועגען א עקסמיסיע-פאל, וואס האט אונז געדראהט.

מיר דאנקען פאר די בעמיהונגען און ווינשען איהם גרויס ערפאלג אין זיין ארבייט.

מ. שאפירא און פאמיליע

פרזשעשישקאנסקא 6.

רעבער

אויף וועש, לעצלעך צו הויזען, עקספאר און הענטשקעס ווערען אויסגענייהט ביי

ג. גארדמאן, שרודמיעסקא

Dr. med.

J. MAKOWSKI

צוריקגעקעהרט

25 Śródmiejska 25

tel. 150-02.

נעמט אן פון 3–5 נאכמיטאג.

איינקויף

פון גאלד זילבער ביזשוטעריע

און לאמבארד = קוויטעס צו די אלערהעכסטע פרייזען געוויסענהאפטע בעדינונג.

I. SOŁOWEJCZYK

פיעטרקאווער 27

(פריער שארפיעקא 5)

ד"ר מעד.

מ. העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 17989.

נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4–8 אוו. פאר פרויען א ספעציעלע ווארטע-זאל. אנגעמעסענע לעמושניצע-פרייזען

צוזאמענשטויס פון רייכסווער מיט נאציאנאל=סאציאליסטן

אנטי-יודישע עקסצעסן אין נירענבערג

איינסבורק, 30 (יט"א טעלעגראפיש).

אין נירענבערג זיינען ווייטער פארגעקומען אנטי-יודישע עקסצעסן, פיל יודען זיינען פערוואונדעט געוואָרען.

אַז'ערנסטע צוזאמענשטויס איז פאָרגעקומען צווישען דער רייכסווער מיט די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען. פון ביידע צדדים זיינען דאָ פערוואונדעטע.

פערהייראטע מלוכה-בעאמטינס ווערען געקינדיגט

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דאָס קאָמוניקאַציע - מיניסטעריום האָט געקינדיגט 200 פערהייראַטע פרויען, וועלכע האָבען פון וואָס צו לעבען. אין דער ערשטער רייה זיינען געקינדיגט געוואָרען אַזעלכע בעאַמטינס וועמענס מענער ס'האָבען שטענדיגע פאָסטענס.

אויספאָרשונג פון מינצ'ען — אפגעלעגט

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

דאָס אויספאָרשען מינצ'ען, איז אָפגעלעגט געוואָרען אויף עטליכע טעג.

געשטאָרבען דער פאַריזער הויפּט-ראַבינער

פאַריז, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

דאָ איז געשטאָרבען דער פאַריזער הויפּט-ראַבינער דרייפוס.

פערשווערונג געגען געמבעס'ן

3 פערזאָן ארעסטירט

בודאַפעשט, 30 (ספ. טעל.)

דער פאָליציייאישער קאָמוניקאַט טיילט מיט, אַז ס'איז ענטדעקט געוואָרען אַ פערשווערונג געגען דער פערזאָן פון אונגארישען פרעמיער געמבעס.

מוראדיגער ארקאן אין זאקסען

האט אנגעמאכט גרויסע היזיקות

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

איבער פירנאַ (זאַקסען) איז אַ דורך אַ שרעקליכער שטורם, וועלכער האָט געמאַכט אומגעהויערע היזיקות. דער ווינד האָט אומגעוואָרפען קוימענס, דער האָגעל האָט אויסגעהאַקט אַ מאַסע שויבען, די טעלעפאָן=פערבינדונג איז איבערגעריסען. דער גרויסער האָגעל האָט פערניכטעט די גאַנצע זריעה אין די סעדער. אַ פּאַסאַזשיר-שיף איז אונטערגעגאַנגען, די פּאַסאַזשירען האָט זיך איינגעגעבען צו ראַטעווען.

פראצעס פון פרוי גארגאן — דעם 15 סעפטעמבער

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דאָס העכסטע געריכט האָט בעשטימט דעם טערמין פון צוויי גרויסע פּראָצעסען פון דער לעצטער צייט. האַלאַסיס פּראָצעס וועט פאָרקומען אויפ'ן 29. אויגוסט, און דער פּראָצעס פון רישאַ גאַרבאַן אויפ'ן 15. סעפטעמבער.

פויליש-יודישער פליהער האוזנער

פליהט פון אמעריקא קיין ווארשא

ניו-יאָרק, 30 (ספ. טעל.) דער פוילישער פליהער סטאַניסלאַוו האוזנער האָט שוין פערענדיגט די צוגרייטונגען. אין די נאָהענטסטע טעג וועט ער ארויספליהען פון ניו-יאָרק איבערן אַטלאַנטיק. דער וועג פון פליהער האוזנער פיהרט איבער די אַזאָרען — פאַריז — שווייץ — עסטרייך — טשעכיען קיין וואַרשאַ. דער פליהער וויל אויסמיידען דייטשלאַנד, ווייל ער איז אַ יוד.

ענדערונג אויפן אמט פון דייטשען אמבאסאדאר אין מאסקווא

בערלין 30 (ספ. טעל.) אין גוט-אינפאָרמירטע קרייזען שטעלט מען פעסט, אַז דער דייטשער אַמבאַסאַדאָר אין מאָסקווע פאָן דירקסען וועט אין דער נאָהענטסטער צייט איבערגעפיהרט ווערען קיין טאָקיאָ. זיין אַמט וועט איבערנעמען דער שעף פון דער דייטשער דעלעגאַציע אויף דער מאָנעטאַרנע-קאָנפערענץ אַמבאַסאַדאָר דאַלני.

דער פראצעס געגען די „אונטער-צינדער“ פון רייכסטאג

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

וואָלף-ביוראָ לייקענט אָפּ די ידיעה, וואָס איז געווען אָפּגעדרוקט אין דער דייטשער פּרעסע, אַז דער פּראָצעס וועגען אונטערצינדען דעם רייכסטאַג וועט פאָרקומען סוף נאָוועמבער אָדער אָנהויב דעצעמבער. אָפיציעל ווערט נאָכמאָל אונטערגעשטראָכען, אַז דער פּראָצעס וועט פאָרקומען אין דער ערשטער העלפט סעפטעמבער.

די בעשולדיגטע איז צוגעשטעלט געוואָרען אַדוואָקאַטען פון אַמט.

געוו. אמעריקאנער קאנסול אין דרעזדען

פיהרט היטלעריסטישע ארבייט אין אמעריקא

בערלין, (יט"א) דער „פעלקישער בעאָבאַכטער“ טיילט מיט, אַז דער אַמאָליגער אַמעריקאַנער קאָנסול אין דרעזדען, דזשאָהן געפמע, האָט אין אַמעריקאַ אָנגעהויבען בעמיהונגען אין דער ריכטונג צו בעאיינפלוסען אַמעריקאַנער סענאַטאָרען און קאָנגרעסלייט געגען יודען און איבערצייגען זיי אין דער גערעכטיגקייט פון דייטשלאַנדס אַנטי-יודישער אַקציע.

דזשאָן געפמע האָט צונויפגעשטעלט אַ 11-זייטיגען מעמאָריאַל, וואָס איז צוגעשיקט געוואָרען צו צאָהלרייכע איינפלוסרייכע פּאָליטישע פּערזענליכקייטען אין וואַשינגטאָן און וואָס דאַרף בעווייזען, אַז יודען האָבען געשפּילט אַ צו גרויסע ראָלע אין דייטשען לעבען, מחמת וואָס עס איז בערעכטיגט די אַנטי יודישע דיסקרימינאַציע פּאָליטיק פון דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער רעגירונג.

געפמע איז געווען אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין דרעזדען זייט 1905 ביז'ן אויסברוך פון דער וועלט-מלחמה.

קומענדע וואָך זאָל דזשאָן געפמע קומען קיין בערלין אויף אַ לענגערן בעזוך. פאַרן אָנקומען קיין דייטשלאַנד וועט ער בעזוכען דעם עקס-קייזער ווילהעלם אין דאָרן. דאָס זאָל געשעהען אויף דעם עקס קייזערס פּערזענליכע איינלאַדונג.

די ידיעה וועגן געפמעס פּאָליטישער אַקציע ברענגט דער „בעאָבאַכטער“ אונטער אַ גרויסען קאָפּ — „מיינונג וועגען דער יודישער הערשאַפט אין דייטשלאַנד“ און שטרייכט אונטער געפמעס ערקלערונג, אַז קיין שום אַנדער פאָלק וואָלט נישט טאָלערירט קיין יודישע הערשאַפט איבער זיך אין משך פון אַזוי פיל יאָהרען.

שרעקליכע טראגעדיע מיט דעם ווארש. עלעקטראווניע=דירעקטאר

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). מיט דעם דירעקטאָר פון דער וואַרשעווער עלעקטראָווניע, וויזשעמירסקי איז געשעהן אַ שרעקליכען אומגליק. ער האָט געווילט אויף אורלויב צוזאַמען מיט זיין פרוי און קינד אין ריבניק אויפ'ן טייך בוג.

ווען וויזשעמירסקי האָט זיך געבאָדען צוזאַמען מיט זיין זוהן, האָבען זיי זיך אָנגעהויבען טרינקען און ביידע זענען דערטרונקען געוואָרען.

דעם טויטען קערפער פון דיר. וויזשעמירסקי האָט מען באַלד געפונען. דאַגעגען דעם קערפער פון קינד איז נאָך נישט געפונען געוואָרען.

די אומגליקליכע פרוי וויזשעמירסקא איז געזעסען אויפ'ן ברעג פון טייך עטליכע טעג און געוואַרט ביז מ'וועט געפינען דעם קערפער פון איהר קינד. איהרע פריינד האָבען זי געצוואונגען געבראַכט קיין וואַרשאַ.

דער אויפשטאנד אין אינדיען

לאָנדאָן, 30 [ספ. טעל.]

די ענגלישע רעגירונג האָט אַרויסגעשיקט אַ פליה - עסקאַדרע אונטערצודריקען דעם אינדישען אויפשטאַנד אויף דער גרעניק פון אינדיען און אַפגאַניסטאַן. ווי מען שמועסט, פיהרט אָן מיט דעם אויפשטאַנד אַמאַנולאַה, וועלכער איז אַ פערביסענער געגנער פון נאַדיר קהאַן.

מאטאציקליסט דערהרגעט 3 פערזאן

און פערוואונדעט אנדערע 18

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

בעת מאָטאָציקל-געיעגען איז איינער פון די פאָהרער אריינגעפאָהרען אין פובליקום. 3 פערזאָן זענען דערהרג'עט געוואָרען, 18 שווער-פערוואונדעט.

העריא פאהרט קיין סאוויעט-רוסלאנד און פוילען

פאַריז, 30 (ספ. טעל.)

„לע מאַטען“ איז מודיע, אַז העריאָ, אין בעגלייטונג פון סענאַטאָר סערלין און דעפּוטאַט באַסטיד, וועט אָפּפאָהרען דעם 3 אויגוסט קיין ראַטענפערבאַנד.

צוריקוועגס וועט העריאָ וואַהרשיינליך אָפּטרעטען אין פוילען.

לויה פון לעאפאלד פיליכאווסקי

לאָנדאָן, 30 (ספ. טעל.)

היינט איז דאָ פאָרגעקומען די לויה פון פערשטאָרבענעם בעקאַנטען קונסטמאָלער לעאָפּאָלד פיליכאָווסקי, וועלכער שטאַמט פון לאָדז. אין דער לויה האָט אנטיילגענומען אַ ריזיגער עולם, פאָרשטעהער פון פערשידענע רעגירונגס-אינסטיטוציעס און אַ גאַנצע רייה אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען. אין דער לויה האָט אויך אָנטיילגענומען פּראָפ. איינשטיין, וועלכער ווייט איצט אין לאָנדאָן.

די טיורמע-קאמער, וואו היטלער איז געזעסען

ווערט פערוואנדעלט אין א מוזעאום

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

אין דער קאַמער פון דער פעסטונג לאַנדסבערג, וואו אין נאָוועמבער 1932 איז געזעסען היטלער, וועט איינגעאָרדענט ווערען אַ מוזעאום פאַרן פובליקום. דאָס מוזעאום וועט געעפענט ווערען אין חודש נאָוועמבער.

„סיידען צו ערנסטע וויסענשאפטליכע צוועקען“

בערלין, (יט"א) דער פרייסישער בילדונגס מיניסטער האָט פּעראָרדענט די וויסענשאַפטליכע און עפענטליכע ביבליאָטעקען, נישט צו פערניכטען קיין יודישע ביכער, וועלכע טאָרען אָבער נישט אַרויסגעגעבען ווערען די לעזער, סיידן אַזעלכע, וואָס קענען בעווייזען, אַז זיי דאַרפען די ביכער צו ערנסטע וויסענשאַפטליכע צוועקען.

פראפ. בראדעצקי וועגן דער ארץ=ישראל-הלוואה און דעם פרעזנטש-בעריכט

לאָנדאָן (יט"א) דער עקזעקוטיוו-מיטגליד פון דער יודישער אַגענץ פּראָפ. ז. בראָדעצקי האָט ערטיילט אַן אינטערוויו דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור, בעיהרענדיג די פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט'ן פרענטש-בעריכט און דער א"י-הלוואה.

די צוויי מיליאָן פונט הלוואה, וואָס איז אָנגעקינדיגט געוואָרען דורכ'ן קאָלאָניען-מיניסטער סער פיליפ קאָנליף-ליסטער — האָט ערקלערט פּראָפ. בראָדעצקי — דעקט זיך נישט מיט'ן הלוואה-פּלאַן, וואָס איז דערמאָהנט געוואָרען דורכ'ן אונטער-שטאַטס סעקרעטאַר ד"ר שילס, בעת דער דעבאַטע איבערן „ווייס-בוך“ אין ענגלישען פּאַרלאַמענט.

דער הלוואה-פּלאַן פון ד"ר שילס האָט זיך געשטיצט אויף דעם סימפּסאָן-בעריכט און האָט געזאָלט געצייליך פערוועגדעט ווערען אויף לאַנדווירטשאַפטליכע ענטוויקלונג. איצט אָבער איז דער פּראָגראַם רעדוצירט געוואָרען און די איצטיגע הלוואה שיינט צו זיין אַ געמישטע הלוואה. איין אַטטייל — 250.000 פונט וועט בעשטימט ווערען אויף איינצואָרדנען די „אַרויסגעשטויסענע אַראַבער“.

ווי עס שיינט, האָט מען זיך נישט געגעבען מיט'ן יודישען נוצען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער הלוואה, וואָס עס שטעהט אין געגענזאַץ צום גייסט פון פריהערדיגען פּלאַן און צו דער קלאָהרער פעסטשטעלונג אין מאַקדאָנאַלדס בריף, אַז פון דעם ענטוויקלונגס-פּלאַן דאַרפען געניסען צוגלייך יודען און אַראַבער.

די אַגענץ-עקזעקוטיווע פיהרט איצט פערהאַנדלונגען מיט דער רעגירונג וועגען דער פערווענדונג פון דער הלוואה און פאָדערט, אַז אַ בעדייטענדער טייל זאָל בעשטימט ווערען אויף צו בעפרידיגען די יודישע לאַנדווירטשאַפטליכע און שטאָטישע בעדערפענישען.

עס דאַרף דערמאָהנט ווערען, אַז די הלוואה בעזיצט בלויז אַ פאָרמעלע גאַראַנטיע פון דער ענגלישער מלוכה און וועט נישט זיין פערבונדען מיט קיין שום לאַסטען פאַר דעם בריטישען שטייער-צאָהלער. די בעדינונג פון אַמאָרטיזירונג פון דער הלוואה וועט בעלאַסטען בלויז דעם א"י-שטייער-צאָהלער און ווי בעקאַנט, צאָהלען די יודישע שטייער-צאָהלער אין א"י שוין איצט 40 פּראָצ. פון די עפענטליכע הכנסות און, ווי מען קען זיך משער זיין, וועט דער יודישער אַנטייל אין דער צייט, ווען די הלוואה וועט ווערען אַמאָרטיזירט, איבערשטייגען אַ העלפט פון די עפענטליכע הכנסות. עס איז דערביבער אומבעדינגט גערעכט און פערשטענדליך, אַז די יודישע לאַנדווירטשאַפט זאָל געניסען אין דער זעלבער מאָס ווי די אַראַבישע און די יודישע שטאָטישע בויטען זאָלען צוגלייך בעפרידיגט ווערען.

אין וואָלט געוואָלט אָנגעהמען, האָט ווייטער ערקלערט פּראָפ. בראָדעצקי, אַז מיט דער ערקלערונג פון קאָלאָניאַל-מיניסטער אין פּאַרלאַמענט איז שוין פערענדיגט געוואָרען די פרענטש-אויספּאַרשונג. די ווערטער פון קאָלאָניען-מיניסטער שיינען צו בעווייזען, אַז די אורשפּרינגליכע אידעע פון ענטוויקלונגס-פּלאַן איז איצט פערוואָרפען געוואָרען מיט דעם אויסנאַהם פון דער „צוריק-איינאָרדנונג“ פון די „אַרויסגעשטויסענע אַראַבער“ און דאָס פרענטשס ענטפּעהלונגען זענען געקומען צום אויסדרוק אין דעם רעגירונגס-בעשלוס צו פערשאַרפען די געזעץ-פּאָרשריפטען וועגען ערד-פּאַכטער-שוץ. מען דאַרף האָפען, אַז מיר וועלען שוין מעהר נישט הערען וועגען די זייגערצייט פּראָיעקטירטע געזעצען וועגען ערד-איינקויף-קאָנטראָל.

מיר, פון אונזער זייט, אַקצעפּטירען אַלע שריט, וואָס העלפען צו בעשיצען די פּאַכט, סיי אַראַבער און סיי יודען. די לעצטע ערקלערונג האָט אָבער אַרויסגערופען ביי אונז אַ טיפע זאָרג און מיר האָפען, אַז די נייע בעשטימונגען וועלען בעשיצען די ווירקליכע פּאַכטער און וועלען נישט ערמוטיגען דאָס פערכאַפּען ערד דורך אַראַבער און שאַפען פערשידענאַרטיגע קינסטליכע תביעות אויף יודישע באָדען. די יודישע אַגענץ וועט זיך ענטשיידען ענטקעגענשטעלען יעדען געזעץ, וואָס וועט שאַפען נייע שוועריגקייטען אין די אַזוי אויך גענוג שווערע בעדינגונגען, אין וועלכע עס קומט אויס צו פיהרען די יודישע קאָלאָניזאַציע-אַרבייט. וואָס איז שייך ווייטערע אויספאָרשונגען, גלויב איך, אַז א"י האָט שוין די געהאַט וויס צופיל. די אומאויפהעריליכע פאָרשונגען, וואָס ווערען געפיהרט אין אַ פאַר אונז אומפריינדליכען גייסט קענען נישט ברענגען קיין נוצען דער יודישער אַרבייט און א"י אַלס אַזעלכע. דער שאו-בעריכט און שפּעטער דער סימפּסאָן-בעריכט מיט'ן „ווייס-בוך“, האָבען געבראַכט פיל שאָדען. איך האָף, האָט פערענדיגט פּראָפ. בראָדעצקי, אַז דער פרענטש-בעריכט וועט נישט אויסגענוצט ווערען, כדי צו בעאיינפלוסען די רעגירונגס-פּאָליטיק אין דער צוקונפט און דער גייסט פון מעהרהייט-בעריכט פון דער שאו-קאָמיסיע איז שוין ענטגילטיג פערשוואונדען. מען וועט אונז ערלויבען פאָרטצוזעצען אונזער שטעטיגע אַרבייט אין לאַנד, ווי איך האָף, ביי אַן אַקטיווער אונטערשטיצונג מצד דער רעגירונג. די איצטיגע לאַגע אין א"י בעווייזט, וואָס פאַר אַ גרויסע נוצען אונזער אַרבייט ברענגט דעם גאַנצען לאַנד און די אַראַבער פון די שכנות'דיגע לענדער האָבען אָפטמאָל אָנגעוויזען, דאָס זיי זענען מקנא די א"י-אַראַבער די נוצענס, וועלכע עס גיט זיי די יודישע קאָלאָניזאַציע.

לאדז.
31 יולי 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
31 יולי 1933

צום 19. יאהר-טאג פון דער וועלט-מלחמה

.1

פאר 19 יאהר זענען פארגאנגען פון יענעם טאג ווען ס'איז אויסגעבראכן די גרויסע וועלט־שרפה, ווען יענעם טאג אין וועלכן מענשען זענען פארוואנדעלט געווארן אין חיות קוילענדיג בלוט־דורשטיג איינער דעם צווייטען.

א צייטער לויפט נאך היינט אדורך דעם קערפער אין א גרויל פאראליזירט ווען מען דערמאנט זיך יענע שרעקליכע מלחמה־טעג און נעכט, מורא'דיגע נעכט פון טויט־שרעק פארבראכט אין די קעלערס און בוידעמס אין די היילען און בעהעלטענישען פון די קליינע שטעט און שטעטלעך אונטער דעם פראנט, און יענעם שדים־טאנץ פון מלאך המות ממשלה אויף די שלאכט־פעלדער פון פערשידענע לענדער.

4 יאהר 3 חדשים און 10 טעג האט געדויערט די וועלט־מלחמה. ארום 30 מיליאן מענשען זענען געשטאנען בעוואפענט און מאביליזירט זענען אין משך פון דער גאנצער מלחמה־צייט געווען ארום 100 מיליאן מענשען.

בעפאלען טויט זענען אין דער צייט העכער 12 מיליאן מענשען ד. ה. א יעדע מינוט זענען 4—5 מענשען דערהרגעט געווארן און טאג־טעגלעך האבען העכער 6,000 מענשען זייער לעבען געענדיגט. דער הונגער האט אוועקגעריבט ארום 7 מיליאן מענשען און פערוואונדעטע האט מען אנגעציילט העכער 20 מיליאן מענשען.

געקאסט האט די מלחמה 186 מיליארד דאלאר און ווען מען רעכענט צו צו אט דעם סכום דעם גלייכווערט פון פאל פון דער נארמאלער פראדוקציע אין דער הויך פון ארום 1.50 מיליארד דאלאר בעקומען מיר די סומע פון 336 מיליארד דאלאר, וואס די מלחמה האט אפגעקאסט.

פערגלייכענדיג די צאהל געלדער מיט דער צאהל געפאלענע קומט אויס, אז דאס דערהרגענען פון איין מענשען האט געקאסט 15 טויזענט 500 דאלאר. א חוץ דעם זענען אין דער קורצער צייט פערניכטעט געווארן הייזער און אנדערע אביעקטען פאר העכער 3.300 מיליארד זלאטעס. די געשיכטע קען נישט ביז היינט אזא מלחמה. דער זיבעניעהריגער קריג האט אפגעקאסט 554 טויזענט קרבנות. די פראנצויזישע רעוואלוציע 1 מיליאן מיט 400 טויזענט געפאלענע. די קרימער מלחמה 780 טויזענט קרבנות, בעת דער רוסיש־יאפאנישער מלחמה זענען געפאלען 620 טויזענט מענשען און בעת'ן באלקאנישען קריג 110 טויזענט מענשען. צוזאמען זענען אין די לעצטע 150 יאהר געפאלען העכער 5 מיליאן מענשען בעת די לעצטע וועלט - מלחמה האט איינגעשלונגען 42 מיליאן קרבנות.

.2

ס'האט זיך געדוכט, אז אט דער חשבון, די מורא'דיגע פאלגען פון דער וועלט־קאטאסטראפע וועלען אפילו מיט שרעק אלע און נישט דערלאזען קיין מחשבה פון דערציילען אזא ספעקטאקעל, אז די אראנזשערן פון די בלוטיגע טעג און יאהרען וועלען פאר בושה און חרטה איינגעדענקען ווערען און אז דאס וועט בלייבען א מוסר השכל אויף לאנגע יאהר־צענדליגער און יאהר־הונדערטער.

אפילו די לעצטע גרוילמאטען האבען נישט געענדערט די בלוטדורשטיגע כוונות. היינט ווערט אויסגעגעבען מעהר 70 פראצענט אויף בעוואפנונג ווי פאר דער מלחמה. אין יאהר 1931 איז אויסגעגעבען געווארען אויף בעוואפנונג 110 מיליארד פראנק, פינף און א האלבער מיליאן מענשען שטעהען אין אקטיווען מיליטער - דינסט און 20 מיליאן רעזערוויסטען זענען גרייט, אויסגעשולט אין מלחמה־פעהיג.

אין א צייט ווען מיליאנען מענשען שטארבען פאר הונגער ווערען שווערע געלדער פערוואנדט אויף צוגרייטען א פריש בלוט־באד.

אבער נאך דאס איז נישט גענוג. די וויסענשאפט, וועלכע עקזיסטירט צו דער טובה פון דער מענשהייט און דער מענשליכער שכל און געניוס האט דארפען אנשטרענגען זייערע פעהיגקייטען כדי צו בעגליקען און בערייכערען פעלקער און לענדער, אט די אלע שיינע אוצרות פון דער מענשהייט „ארבייטען" אהן אויפהער אין דער ריכטונג פון אויסגעפונען פרישע מארד־אינסטרומענטען און טויט־מכשירים. די דערפארונגען פון לאנגע יאהרען אנגעשטרענגטער און קרבנותדיגער ארבייט פון גרויסע וויסענשאפטס־מענער אויפ'ן געביט פון פיזיק, כעמיע און באסורוויסענשאפט ווערען פראקטיש פערנוצט צו פאבריצירען נייע באמבעס און גאזען, פרישע קריגס־דערפינדונגען און מיטלען צו העלפען דעם מלאך המות אין זיין ארבייט.

די קומענדיגע מלחמה וועט אנדערש אויסזעהן. אין פערהעלטניש צו איהר זעהט אויס די וועלט־מלחמה ווי א אומשולדיג קינדער־שפיל. אין דער מלחמה, וואס ווערט איצט צוגעגרייט, וועט זאס מיליטער שפילען א קליינע ראל. דאס ווארט וועט האבען דער מעכאניקער. אין כעמיש־עלעקטרישען לאבאראטאריום וועט מען קענען מיט איין קוועטש פון א קנעפעל זייען טויט און פערניכטונג דורך גאזען און באמבעס.

2 שעה איז גענוג, כדי פונ'ם 7 מיליאניגען לאנדאן זאל איין לעבעדיג נפש נישט בלייבען, אין 3 שעה נאכ'ן אויסברוך פון א מלחמה קען ווערען פערניכטעט, פאריז, בערלין, רוים אדער ווארשא. אויב ס'איז שלעכט געווען ביז איצט צו שטארבען פון א קויל האבען „לייטזעליקע" און „בארמהערציגע" דערפינדער אויסגעקלערט אזא מין גאז, פון וועלכן מ'הויבט אן צו לאכען און לאכענדיג שטארבט מען...

שטעלט אייך פאר דאס אנגענעמע געפיהל צו שטארבען לאכענדיג! אין די דזשונגלען פון אינדאכינא פלעגט מען בענוצען גאזען, וואס האבען אויף 10—12 שעה פאראליזירט ווילדע חיות, וועלכע מ'האט אויף אזא אופן געפאנגען, היינט וועט מען דעם גאז אנהויבען בענוצען אויך פאר מענשען. אט נישט לאנג איז אויפגעדערערט געווארען די וועלט מיט א „גרויסער" דערפינדונג. ס'איז בעמערקט געווארען א „גרינער גאז" מיט דער אייגענשאפט, וואס דער פאציענט שטארבט מיט אלע סמנים פון א געשוואנקענעם און ווייטער האלט מען שטענדיג געהיים א נייעם סיסטעם פון אעראפלאנען, געגלכען מען הערט נישט און מען זעהט נישט...

פערשטענדליך, אז דאס אלץ טוט מען נישט חלילה כדי יענעם אנצוגרייפען, נאר צוליב „פערטיידיגונגס־צוועקען", צו ווערען זיך געגען א פרעמדער געפאהר.

.3

און ליכט פון דעם אלעמען, זעהען אויס אלע ענגוואפנונגס־קאנפערענצען ווי קינדער־שפילען און אלע דעקלאראציעס אויף פעלקערבונד־קאנמיסיעס ווי קאמישע יונגלערישע שטיפערייען אנדער אפגענארטע צוזאגען, מיט וועלכע מען נעמט איין א צעטרייסלטע און צעשראקען קינד. א דור אליים צווישען וואריס און טאט, א אפנארערי פון זיך גופא. עפעס אנדערש זאגט מען און גאנץ עפעס אנדערש מיינט מען און טוט מען.

די געפאהר פון א נייער מלחמה, א פיל שטארקערע, א פיל גרויזאמערע ליגט נישט נאר אין די יסודות פון דער היינטיגער ארדנונג, נאר ליגט אין דעם פאקט, וואס עס וואקסט אויף א ניי דור, „שלא ידע את פרעה", א יונגע גענעראציע, וועלכע געדענקט נישט די מלחמה מיט איהרע אלע גרוילמקייטען און פאלגען, א דור וואס הערט הערכען נאר פון דעם וואס אנדערע דערציילען.

אט דער דור אויב ער וועט נישט דערצויגען ווערען אין גייסט פון אנטי־מלחמה, דראהט א סכנה פון א שרעקליכען בלוט־באד, אין וועלכען עס וועלען צו גרונט געהן אלע ווערטען פון מענשליכען שאפען, קולטור־אוצרות און דערפארונגען פון יאהר־הונדערטער.

דער יאהר־טאג פון מלחמה־אויסברוך זאל ווערען א דערמאנונג, א „מעמענטא" אז נאר אין אונזער ווילען ליגט די פערמיידונג פון א נייער שלאכט, אז פון אונז איז אליין אפהענגיג, כדי אונזער אבסאלוטען אויסדרוק און קענען־מלחמה־פראפאגאנדע וואס דארף ווערען דער תוכן פון אונזער ארבייט, די וויכטיגע און דרינגענדיגסטע אויפגאבע פונ'ם איצטיגען מאמענט.

דוד פרענקעל.

א מוסטער-דאקומענט פון היטלעריסטישער בעסטיאליטעט

פון דער סעריע אינקוויזיציע=מעשים איבער פוילישע יודען אין דייטשלאנד

איינסברוק (יט"א) אין. פוילישען קאנסולאט אין עסען איז צוגעשטעלט געווארען פאלגענדער פראטאקאל, אונטערגעשריבען דורך דעם פוילישען בירגער ישראל מאיר מעקער.

דעם 1. יולי א פרייטאג אויף 10 אין אווענד זענען קיין קעלן געקומען צו פאהרען פון דיסעלדארף מיט דריי אויטאמאבילען 10 פערזאן, דערפון אכט אין שטורמיסטען־אוניפארמען און צוויי אין ציוויל. די צוויי ציוויל־געקליידעטע האבען אנגעקלונגען אין מיין וואוינונג (שילערגאסע 54) און מיר געפרעגט, צי איך בין מעקער, איך האב געענטפערט, אז יא און געפרעגט, וואס זיי ווילען פון מיר. ווען זיי האבען מיר געזאגט, אז זיי זענען געקומען מיך צו ארעסטירען, האב איך זיי אויפגעפאדערט אויסצולעגיטימירען זיך. מען האט מיר אבגעזאגט, ערקלערענדיג, אז אויפנעמען זענען א לעגיטימאציע. דאן איז איך אבגענאגען מיין ארבייטערין און איך האב איהר געהייסען טעלעפאנירען אין דער פאליציי. איינער פון די לייט האט ארויסגענומען א רעוואלווער און געווארענט זיך נישט ריהרען פון ארט, און דער צווייטער איז ארויס אויפ'ן גאס און אריינגעבראכט דריי ס.א.־לייט מיט רעוואלווערן. אין דערזעלבער צייט האבען ס.א.־לייט פערהאלטען די וואוינונג אויף דעם שטיקעל גאס פאר מיין הויז. איך האב זיך פערטיידיגט ווי איך האב געקענט, מיט כוח האט מען מיך אבער ארויסגעשלעפט און שלאגענדיג אריינגעצויגען אין איינעם פון די אויטאמאבילען, מיט וועלכען מען האט מיך אפגעפיהרט אין די ס. א.־קאזארמעס אין קעלן־דייעל, ראטענשטעטער־שטראסע.

דארט האבען 10 מאן מיך גענומען שלאגען מיט גומענע שטעקענס ביז בעוואוסטלאזיגקייט. איך בין עטליכע מאל געפאלען חלשות. אין די הפסקות, ווען איך בין געקומען צו זיך, האב איך געהערט, ווי איינער פון די לייט זאגט, אז מען דארף אויפהערען שלאגען, ווייל איך האב שוין גענוג, די אנדערע ווידער האבען מיר ווייטער געשלאגען. נאך 10—15 מינוט שלאגען איז אריינגעקומען א ס.א.־מאן מיט א באנד פון רויטען־קרייז, איז צו מיר צוגעגאנגען און איינגעלייגט מיר אין מויל וואטע אנגעפיהלט מיט עטער. איידער מען האט מיר אנגעהויבען שלאגען האב איך געמוזט אויסטאן די מארינארקע און וועסטעל, ווען איך בין געקומען צו זיך, האט מען מיך אוועקגעזעצט אויף א באנק און מיך בעגאסען מיט וואסער און עסער. דעם עסער האט מען מיר אויך געגעבען אין מויל אריין. דאס האט געוויירט עטליכע מינוט. מיר איז נישט גוט געווארען און איך האב עטליכע מאל געבראכען. איבער פון זיי איז צו מיר צוגעגאנגען און מיך געפרעגט, וואו זענען מיינע קאלעגען־קאמוניסטען. אויף וואס איך האב געענטפערט, אז איך האב נישט קיין קאלעגען־קאמוניסטען. האכהער האט מען מיך גענומען אונטער'ן האנד און מיך ארויסגעפיהרט צו דעם זעלבען אויטא, וואס זיין בעמער האט מיין פרוי איבערגעגעבען דעם קאנסולאט. אין אויטא האט מיך אבעלטע ע' ס. א.־מאן אזוי געשלאגען מיט א גאהייקע אז איך האב ווידער פערלוירען דאס בעוואוסטזיין, און ווען איך האב עס צוריקגעקריגען בעת'ן פאהרען, ליגענדיג אויפ'ן דעק פון אויטא, האב איך בעמערקט, אז מיר זענען אין דיסעלדארף.

אין דיסעלדארף האט מען מיר אפגעפיהרט אין שלאס יעגערהאף. עס זענען צו מיר ארויס צוויי ס. א.־לייט, וועלכע האבען מיך געהייסען זיך איינגאנצען אויסטאן, און אין מאנטל, ווען איך האב מיך אויסגעטאן, האבען מיך 6 מאן אנגעהויבען שלאגען מיט לעדערנע רימענס, מעהר ווי איין מעטער די לענג. איך האב ווידער פערלוירען דאס בעוואוסטזיין.

ווען איך בין געקומען צו זיך, האב איך זיך דערמונטערט, אז איך בין אין א פינסטערע קעלער, אין וועלכען איך בין געלעגען אויף דער ערד א גאנצע נאכט. איך האב געהערט קרעכצען פון אנדערע קעלערען. אין משך פון דער נאכט האט מען מיך עטליכע מאל געשלאגען, כמעט יעדע שעה. אין איך האב ארום 3 ביי נאכט געוואלט ארויסגעהן גיט א בעטפעניש און האב אנגעקלאפט, זענען אריינגעפאלען אין מיין קעלער צוויי ס. א.־לייט און מיך נאכאמאל געשלאגען ביז איך האב פערלוירען ווידעראמאל דאס בעוואוסטזיין.

אין משך פון פאלגענדען טאג האט מען מיך ווייטער געשלאגען פון מאל צו מאל. איינמאל בעת'ן שלאגען מיך בין איך געפאלען און אנגעהויבען כארכלען. דאן האט זיך איינער פון די היטלעריסטען מיך אויפגעשטעלט מיט די פיס אויפ'ן בויך און אנגעוועטען צו קיסטליך אטעמען, און א צווייטער האט מיט א רעוואלווער אהן אבצאס מיר געפעפט דאס מויל און אריינגעגאסען א גאנץ פלעשעל מיט הונדערטס גראם עטער.

די גאנצע צייט ביז מען האט מיך ארויסגעלאזען האט מען מיך געשלאגען, פארערענדיג, איך זאל אויסזאגען, וואו איך האב מיין געלד אין אויסלאנד. איך האב ערקלערט, אז איך האב נישט אין אויסלאנד קיין שום געלד. ארויסגעלאזען האט מען מיך דעם 3־טען יולי א זייגער 4.

די גאנצע צייט פון ארעסט האט מען מיר גארנישט געגעבען נישט צום טרינקען און נישט צום עסען, מען האט מיך אויך געצוואונגען אונטערצושרייבען א דעקלאראציע מיט „איידעסשטאטליכע פערזיכערונג", אז מיר איז גארנישט געשעהן און אז איך האב צוריקגעקריגען אלע מיינע זאכען, ווי אויך, אז איך פערפליכט מיך אפצוגעבען מיין אויטא ביז דעם 4־טען ה. ח. 3 א זייגער ביינאכט, ווייל אין געגענפאל וועט מען מיך ווידער ארעסטירען. חוץ דעם האב איך געמוזט אונטערשרייבען א צוזאג, אז איך וועל קיינמאל נישט דערצעהלען וואס מיט מיר איז געשעהן, און וועל עס אויך נישט מעלדען דעם קאנסולאט.

איך מוז נאך פעסטשטעלען, אז מען האט ביי מיר צוגענומען און מיר נישט אומגעקערט א זילבערן זייגער, 60 מארק געלד, דעם הוט, צוויי זילבערנע בליישטיפטען און פערשידענע קלייניגקייטען. מען האט מיר אויך צוגענומען א קאפיע פון בריף צום קאנסולאט מיט דער דאטע פון 1־טען אפריל ה. י. ווי אויך א בריף פון מיין ברודער אין פאריז, אלס בעווייזען, אז איך זאל כלומרשט פיהרען שפיאנאזש. איך האב אויך זיך געמוזט אונטערשרייבען, אז יעדען מאמענט וועל איך מיר איבערגעבען אין זייער רשות.

עס זענען נאך דא אנדערע פרטים, וואס זענען בלויז פערזאגען, וועלכע האבען גורם געווען דאס גאנצע פערלויפעניש מיט מיר. איך האב אבער איצט מורא פאר א נקמה און וועל ווענען דעם מיטטיילען בעזונדער.

דער פראטאקאל טראגט די דאטע פון 7־טען יולי 1933. אלס פראטאקאלאנט איז אונטערגעשריבען דער פוילישער וויצע־קאנסול אין עסען סט. ראטמאנסקי.

די הינטער - קוליסען-רעזשיסערען און זייערע קרבנות

אויפ'ן ראנד פון גרויסען פראצעס אין וואדאוויץ וועגען די אנטי-יודישע אונרוהען

אין א קליין פראווינציאנעל-שטעטעל, קומט איצט פאר א פאליטישער פראצעס.

אויף דער בעשולדיגונגס באנק זיצען עטליכע צענדליג פשוטע פויערן, בראש מיט אמעריטירטען סעמינאר-פראפעסאר. אלס פערטיידיגער טרעטען ארויס טוער פון ענדעקישען לאגער. דער פראצעס ציהט זיך שוין איבער א וואך צייט, ביי א פערהעלטניסמעסיגער גלייכגילטיגקייט פון דער עפנטליכער מיינונג.

די דאזיגע גלייכגילטיגקייט איז נישט בערעכטיגט. מעגליך אז די העלדען פון פראצעס אליין שטעלען מיט זיך נישט פאר קיין גרויסע פעראינטערעסירונג, מעגליך ווייטער, אז אין פאליטישען לעבען פון דער מלוכה, קומען פאר פיל אינטערעסאנטערע זאכען, ווי די וועגען וועלכע עס רעדט זיך אויפ'ן פראצעס.

די ערשיינונגען אבער, וועלכע זענען ארויסגעצויגען געווארען אויף דער אויבערפלאך, בעת דעם פראצעס פערדינען אויף א גרעסערען אויפמערקזאמקייט מצד דער פוילישער עפענטליכער מיינונג.

וואס האט דערפיהרט, די אלע פויערים אויף דער בעשולדיגונגס-באנק? פון וואס זענען זיי אזוי צורייצט געווארען, אז א געוויסען פרילינג-טאג, האבען זיי פערלאזען די כאטעס, און זייער בעשעפטיגונג און זענען אוועק אזוי ווי אויף א היילוגער מלחמה?

באמת האט דער רעפובליק געדראהט א געפאהר... היטלער האט אנגעהויבען ארויסצוטרייבען יודען פון דייטשלאנד, און צוליב דעם איז ענטשטאנען די מורא, אז די ארויסגעטריבענע יודען אלס פוילישע בירגער, וועלען זיך בעזעצען אין פוילען. אין די פאליטישע קאבינעטען, און רעדאקציעס פון די ענדעקעס, איז די דאזיגע פראגע, ווי מיר ווייסען דעמאלט שטארק גענומען געווארן אין אכט. אבער פון וואנען האבען די פויערים פון מיליובקע און רייטשא, מיטאמאל דערפיהלט אין זיך די מיסיע צו לעזען דעם דאזיגען פראבלעם אויפ'ן וועג פון שנעלער אקציע. צי האבען זיי געהאט בענוג שכל און פאליטישען טאלענט צו לעזען אזא ערנסטען פראבלעם. און פארוואס האבען דאס די יודישע געוועלבלעך פון מיליובקא און רייטשא געזאלט טראגען די פעראנטווארטליכקייט פאר דער פאליטיק פון דער היטלערישער רעגירונג?

אויב די ענדעקעס האבען בעטראכט די „אינוואזיע" פון עטליכע טויזענט פויליש-בירגער וואס האבען געוואוינט אין דייטשלאנד, פאר א געפאהר אין מלוכה און פאלק, האבען זיי דאך געהאט אנ'אפענעם וועג פאר ענטשפרעכענדער לעגאלער טעטיגקייט, זיי האבען דאך צו זייער דיספאזיציע א גרויסע פרעסע, האבען זייערע פארלאמענטארישע פארשטייער, אבער דא ליגט דער הונד בעגראבען.

די ענדעקעס גיבען זיך אן א דין-וחשבון, אז אויף לעגאלען וועג וועלען זיי גארנישט דערגרייכען.

דער ברוטאלער אנטיסעמיטיזם פון היטלער'ס נישט האט נישט קיין צוטריט צו די געבילדעטע און פאליטישע-רייפע ספערען פון דער פוילישער געזעלשאפט.

וואס טהוט די ענדעציע? זי מאביליזירט די וועניג בעוואוסטזיניגע פויערים, און ווארפט זיי אויף יודען.

ווער זיצט שפעטער אויף דער בעשולדיגונגס=באנק? קיינמאל נישט די „האנד" נאר שטענדיג די בליגדע „שווערד". די נאאיווע מענשען זענען קרבנות פון דער פערברעכערישער פאליטישע דעמאגאגיע, זיי זענען דאפעלטע קרבנות, די פינסטערע און ארימע מענשען, וועלכע זענען מיט זעק אין די הענט, געגאנגען לעזען די פויליש=יודישע פראגע, האבען נישט געטראכט אפילו איין מינוט, אז זיי זענען א געווער פון דער ענדעציע אין דער יודען-פראגע, אונגעהארכזאמע אנטייל-נעהמער אין דעם קאמף צווישען דער ענדעציע און דער רעגירונג.

די הינטערקוליסען-מענער פון דעם שפיעל האבען דאך פערשטאנען גאנץ-גוט, אז די אונרוהען קענען עטליכע יודען פערניכטען. אבער בשום אופן קענען נישט בעזייטיגען דעם יודען-פראבלעם אין פוילען. די ענדעקעס איז געגאנגען קודם־כל אין א דיווערסיע-אקציע געגען דער רעגירונג.

די צוקלאפטע יודישע געוועלבער, און דאס פערגאסענע יודיש בלוט, איז א אויסגעטרוימט מיטעל אויפצורייצען דעם המון, און איהם ריכטען געגען דעם געהעריגען שונא, און דער שונא איז נישט דער יוד... דער שונא זיצט העכער און איז פיעל שטארקער.

די אפגענארטע קרבנות זעהן דאס נישט, און וויסען דאס נישט. אין זייער גאנצער נאאיוויטעט מיינען זיי באמת, אז דא האנדעלט זיך וועגען יודען, אויף זייערע בייגער און אויף דער הויט פון די יודען ווילען די הינטער קוליסען-רעזשיסערן אויסשפילן א גרויס שפיל—וועגען מאכט.

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס ראדזער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

מאנטאג
31
ח
מנחם אב תרצ״ג

יולי

זון-אויפגאנג 3,33
זון-אונטערגאנג 7.31

3-יעהריג יודיש יונגעלע צוקוועטשט געווארען דורכ׳ן טראמוואי
שרעקליכער פארפאל אויף דער פראנציסקאנער גאס

נעכטען פארמיטאג איז אויף פראנטשישקא-נער גאס, פארן הויז נומער 9 פארגעקומען א שרעקליכער פאל, וועלכער האט זיך פארענדיגט מיטן טויט פון דעם יודישען יונגעלע אברהם ווע-בערמאן, א קינד פון א שניידער, וועלכער וואוינט אויף פראנטשישקאנער 8.

דאס קינד איז ארויס פון טויער וואו עס וואוינט און געוואלט אריבערגעהען אויף דער צווי-טער זייט, אין דעם מאמענט איז אנגעפאהרען דער טראמוואי נומער 14. דער קאנדוקטאר האט נישט מעהר בעוויזען אפצושטעלען דעם טראמוואי און מיט דער גאנצער האסט ארויפגעפאהרען אויפן קינד, צודריקענדיג דאס מיט דער גרויסער שווער-קייט, באלד האט מען אויפגעהויבען דעם וואגאן און פון דארט ארויסגענומען די פערבלוטיגטע מאסע, ביי דעם יונגעלע איז צובראכען געווארען דער שארבען און בקומען נאך אנדערע שווערע וואונדען, וואס האבען געבראנגט דעם טויט אויפן ארט.

אויפן ארט פון געשעהעניש האט זיך צונויפ-געזאמעלט א גרויסער עולם, וועלכער האט נישט ערלויבט דעם טראמוואי ווייטער צו פאהרען, אין טראמוואי זענען אויסגעהאקט געווארען אלע שויבען. די אנגעקומענע פאליציי האט ערשט צוריק-געשטעלט די ארדנונג און אנגעהויבען אנ׳אויס-פארשונג כדי פעסטצושטעלען ווער ס׳טראגט די שולד פאר דעם שרעקליכען פאל. דאס טויטע קער-פערל פון קינד איז איבערגעלאזען געווארען אויפן ארט ביזן אנגעקומען פון א געריכטליך מעדיצי-נישער קאמיסיע.

מיט דער לויה פון דעם אומגליקליכען קרבן פערנעהמט זיך חסד של אמת.

דער „שד איז צארישען אפיצירען-מונדיר”
פאליציי וועט אדורכפיהרען אנ׳אבלאווע אין די מאשטשעניצער וועלדער

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט בעווייזט זיך כסדר אין די מאשטשעניצער וועלדער, וואס ליגען אין פיעטריקאווער קרייז, א פערשוין אנגע-טון אין א מונדיר פון א צארישען אפיציר. דער דאזיגער „שד” האט עהערנעכטען ווידער געלאזט הערען פון זיך.

פארנאכט האבען 3 יונגלעך אין עלטער פון 13 ביז 17 יאהר געקליבען אין די מאשטשעניצער וועלדער יאגאדעס. אין א געוויסען מאמענט האבען זיי בעמערקט א פריש געמאכ׳ט בערגעל, זיי האָ-בען עס אויפגעגראבען און פון דארט ארויסגענומען א גרויסען רעוואלווער און צוויי האנד-גראנאטען.

די יונגלעך האבען געוואלט צונעהמען דאס געוועהר, ווען צו זיי האט זיך דערנעהנטערט א הויכער פערשוין אין א מונדיר פון א צארישען אפיציר, וועלכער האט ביי זיי צוגענומען דאס גע-וועהר.

מיט דעם געהיימנישפולען אפיציר האט זיך איצט פאראינטערעסירט דער אויספארשונגס אמט ביי דער לאדזשער וואיעוואדזטווע. אין די דאזיגע וועלדער וועט אדורכגעפיהרט ווערען א גרויסע אבלאווע, וועלכע וועט זיכער בעפרייען די בעפעל-קערונג פון שרעק פאר דעם געהיימען „שד אין צארישען מונדיר”.

שטראפליכע און ציווילע פעראנטווארטליכקייט פאר א בעגאנגענעם פערברעך

דער ערשטער פרינציפ פון דער היינטיגער שטראף-רעכט איז דער, אז יעדער איינער איז פעראנטווארטליך בלויז פאר זיך, נאר פאר זיינע אייגענע מעשים, אז פערמשפט׳ן פאר א בעגאנגע-נעם פערברעך קאן מען אויסשליסליך נאר דעם, ווער ס׳איז דעם פארגעווארפענעם פערברעך בע-גאנגען.

דער דאזיגער כלל איז אבער גילטיג בלויז דאן, ווען ס׳האנדעלט זיך וועגען אויסמעסטען די אייגענטליכע שטראף אלס איינס צי פרייהייטליכע צי געלטליכע, וואס איז אין די פערפליכטענדע געזעצען פארגעזעהן פארן בעגאנגענעם פערברעך, ער האט אבער נישט קיין אנמעלדונג. ווען ס׳גייט אין פערגיטיגען דעם מאטעריעלען שאדען, וואס איז פערשאפט געווארען דעם בעטרעפענדען בע-עולהטען אין צוזאמענהאנג מיט׳ן בעגאנגענעם פערברעך.

אין דעם פרט טראגט יעדער איינער א פער-אנטווארטליכקייט נישט בלויז פאר זיך, פאר זיינע אייגענע דורך איהם בעגאנגענע מעשים, נאר אויך פאר די מעשים. וואס זענען בעגאנגען געווארען דורך מענשען, וועלכע אינטערליגן זיין דיספאזיציע אדער דורך פאקטארען, וועלכע געפינען זיך אַרער דארפען זיך געפינען אונטער זיין השגחה. למשל: א מינדעריעהריג לאבוזל האט געווארפען א שטיין אדער מיט עפיס אנ׳אנדערן כלי און עמיצן פער-וואונדעט. פאר דער קערפערליכע צושעדיגונג איז טאקע פעראנטווארטליך דער בעל דבר גופא. דא-געגען אנ׳ענטשפרעכענדע ענטשעדיגונג פארן גע-ליטענעם שאדען אין שייכות מיט דער געמאכטער וואונד קאן מען אויפמאנען פון שולדיגענס עלטערן.

די זעלבע ציווילע פעראנטווארטליכקייט טראגט אויך א בעל-בית פאר די שאדענס, וועלכע ס׳האבען עמיצען פערשאפען זיינע משרתים אדער שליחים בעת אדער אין צוזאמענהאנג מיטן אויס-פיהרען זיינע פעראָרדענונגען, וועלכע ס׳האט עמי-צען פערשאפען זיין פערד, אקס, קוה, הינד אדער אנדערע חיה עווענטועל בהמה. דעסגלייכען ליגט אויך א התחייבות אויף א בעל-הבית אנ׳איינגעפא-לענעם בנין צו ערטיילען אנ׳ענטשעדיגונג פאר די פערשאפטע שאדענס.

אין אלע פאלען איז דעמאלט פעראנט-ווארטליך א בעל-הבית פאר די פערשאפטע שא-דענס דורך זיינע משרתים, שליחים אדער דורך אנדערע אינטערליגענדע איהם פאקטארען, אויף וויפיל דער שאדען איז פעראורזאכט געווארען צו-ליב זיין שולד אדער אויף וויפיל דאס אויסמיידען דעם שאדען איז געווען אפהענגיק פון זיין גוטען ווילען.

י. אינפעלד

—=):o:(=—

ווידער א צעטעל פון זעלבסטמארדען

(2) אין כאיני האט זיך פערסמט דער 42-יעהריגער איגנאצי יענטשקע פון נאפיורקאוסקיעגא 54. פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין ראַ-דאגאשטשער שפיטאל. די סבה פון זעלבסטמארד-ארבייטסלאזיגקייט.

• • •

(2) אין דענטיסטישען אמבולאטאריום פון דער קראנקען-קאסע אויף קאפערניק 25 האט געפרובט צו בעגעהן זעלבסטמארד די 30 יעהריגע סטאניס-לאווא קאוואלסקא וואס איז געקומען פון ווארשא (נאוואליפיע 61). דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז קאוואלסקא האט זיך פערסמט מיט סובלימאט און אין א שווערען צו-שטאנד זי אפגעפירט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

• • •

(א) אויף מארשאלקאווסקא 5 האט זיך פער-סמט יאן פיעטריקאווסקי. פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

געוואלט דערשיסען דעם שוואגער
און שווער פערוואונדעט די אייגענע שוועסטער

(2) דער 31-יעהריגער מעליקס האראסימא-וויטש פון דארף פארעמבא, הינטער פיעטרקאוו, האט זיך עהערנעכטען אונטערגעגנבעט אונטער׳ן פענסטער פון זיין פערהייראטע שוועסטער בראני-סלאווא פאפוגא און אויסגעשאסען אין פענסטער אריין, כדי צו דערהרגענען זיין שוואגער, די קויל איז אבער בלינד און האט געטראפען אין זיין שלאפענדער שוועסטער. האראסימאוויטש איז ארעסטירט געווארען. די שווער-פערוואונדעטע בראניסלאווא איז אפגעפירט געווארן אין שפיטאל.

איינגעריסען זיך א סופיט
א פרוי ערנסט פערוואונדעט געווארען

(2) נעכטען איז אין דער וואוינונג פון דער משפחה דעמענטסקא אויף סאקאלא 22 געבליבען בלויז די 39 יעהריגע יוזעפא.

אין א געוויסען מאמענט האט די פרוי בעמערקט, אז דער סופיט אין צימער הויבט זיך אן איינצוברעכען און איידער זי האט נאך בעווי-זען צו עטלויפען האט זיך דער סופיט איינגעריסען און דעמענטסקא איז פערשיט געווארן מיט בעלקעס פון וואס זי האט פארלוירען דאס בעוואוסטזיין.

ס׳איז אלארמירט געווארען די פאליציי, וועלכע האט אונטערגענומען אנ׳אויספארשונג וועגען די סבות פון דער קאטאסטראפע. דער פערוואונ-דעטער דעמענט האט ערטיילט הילף די פאגאטאוויע.

אפגעראטעוועט איהם פון זעלבסטמארד
און באלד געשטארבען פון הארץ-שלאג

(א) נעכטען איז אין דער קירך אויף ספאר-נא-גאס פארגעקומען א טראגישער פאל. אנ׳על-טערער מאנספערשוין צווישען די מתפללים האט פלוצלינג ארויסגענומען א פלעשעל סם און געוואלט אויסטרונקען, כדי זיך צו נעהמען דאס לעבען. עטליכע מענשען האבען איהם דערזען געשטערט און געוואלט ארויספיהרען פון דער קירך. אין דעם מאמענט, איז אבער דער אלטער אומגעפאלען און געשטארבען אויפ׳ן ארט. ווי ס׳האט זיך ארויסגע-שטעלט, איז דער זקן דער 84-יעהריגער מאטשעי שימאידא פון בושעזשינער 64.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1–2 בייטאג און פון 4–7 נאכמ.

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראטעזען, גארסעטען, א ר-טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 221-81

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10) א כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעטריקאווער 46), מ. עפשטיין פיעטריקאווער 225) ז. גארטשינסקי (פשעיאזד 59), פ. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

מען שיסט אין דער וועלט אריין
דאס מאל האט דער שאס געהאט פאטאלע פאלגען

(א) אויף די פעלדער אין דארף אבלאטאוו, הינטער קאליש, האט דער גזיאווע פון גוט גושי-מישעוו, בעמערקט אויפן פעלד א מאנספערשוין, און מיינענדיג, אז דאס איז א גנב האט ער אויסגעשא-סען אין איהם און דעם אומבעקאנטען דער׳הרג׳עט אויפן ארט, ווי ס׳האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט איז דער כלומרשטער גנב יעווען דער נאכט-סטרוזש יוזעף זאלדינא.

דער גזיאווע איז ארעסטירט געווארען.

פערזענליכעס

(2) היינט איז צוריקגעקומען פון אורלויב און איבערגענומען זיין אמט דער פאליציי-קאמענ-דאנט פון לאדז, עלזעטער ניצדזיעלסקי.

בעפאלען און צושלאגען געווארען

(2) אויף שענקעווימש 34 איז בעפאלען גע-ווארען דער 27 יעהריגער משה וואלדשטיין, בזשע זשינער 13 און שטארק צושלאגען געווארען. פא-גאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אהיים.

נאך דער „זאבאווע” א געשלעג

אויף פאמארסקא 135 איז פארגעקומען א פערוויילונג. ווען אין קאפ איז שוין געווען מעהר ווי אין פלעשעל איז געקומען צו א גרויס געשלעג און מ׳האט געמוזט ארויסרופען די פאגאטאוויע צו די צושטאכענע באלעסלאוו באהאס, יאן אדאמסקי און אננא האפעלמייער.

פאניאטאווסקי-פארק בעלויכטען

(א) פון היינט אן וועט דער פאניאטאווסקי-פארק זיין בעלויכטען מיט עלעקטרישע לאמפען. די לאמפען וועלען לייכטען זומער ביז 12 ביינאכט, ווינטער ביז 10 אוועגד.

גע׳גנב׳עט וועש פון בוידעם

(א) אויף נארוטאוויטש 31 האבען גנבים ארויפגע׳גנבעט פון בוידעם די וועש פון חנה בארנ-שטיין. דער שאדען בעטרעפט 800 זל. פאליציי זוכט די גנבים.

קאנקורענצלאזער
פילם-רעפערטואר
פון קלאנג-קינא-טעאטער
„CAPITOL”
ביז׳ן 31 יולי ד. י. איז דאס קינא צוליב׳ן רעמאנט נישט טעטיג.
קירצליך!
„עקסטאז”
„זון פון דער דזשונגלי”
„ZUZANNA LENOX“
„BURŁAK ARTEM“
Dr. MOREAU
„ווען כוואלט געהאט א מיליאן”
„דאס ליד פון דער נאכט”
„גאלדענע נעץ”
„ליציטאציע פון ליבע”

מיר ווילן צו די קאלומנער שמאלץ-בייכער!..

אַ מערקווירדיגע „מלחמה" פאַר דער אַלטשטאטישער שוהל צווישען מיטגליעדער און געגנער פון דער שנאָרער-ארגאַניזאַציע

פאַר דער אַלטשטעטישער שוהל, האָט נעכטען אין דערפריה אויסגעבראכען אַ געשלעג, יודען האָבען זיך געריסען פאַר די בערד, יודענע[ס] האָבען זיך געפליקט די שייטלען, און די קולות ה[אָבן] מען גע־הערט איבער דער גאַנצער געגענד.

וועגען וואָס, אַ שטייגער, מיינט [איה]ר, האָט זיך דאָס געהאַנדעלט? וועגען אַ געשעפט, [וועג]ען ענין? וועגען אַ ירושה? וועגען גבאות? — חס וחלילה! — אַ גרופע שנאָרער'ס איז האָט געוואָלט, א[...] געשלאָגען האָט מען זיך צוליב... „דיסציפלין־ברוך" — די מעשה איז אַזוי געווען:

אין לאָדז איז כידוע פאַראַן אַ שנאָרער־אָר־גאַניזאַציע. אַ פעראיין ווי אַלע פעראיינען: מיט אַן אייגענעם לאָקאַל, מיט אַ פעראַלטונג, מיט אַ פרעז־עס, מיט זיצונגען, מיט פראָטאָקאָלען, מיט סטאַטו־טען וכדומה.

דער פעראיין פיהרט אַן אַ „ליפבהאַפטע אָרגאַ־ניזאַטאָרישע" טעטיגקייט. פיהרט [אַ] רעגיסטער פון די מיטגליעדער. פיהרט אַ קאַמף מיט דעם צופלוס פון „פרעמדע". די שטאָט האָט דער פעראיין איינגע־טיילט אין „רעוויערען". צו יעדען רעוויר זעהען דאַרכ'ן פעראיין צוגעטיילט זיינען גרופע „גייערס": איין וואָך געהט איין גרופע אויף בייע"ס ראַיאָן, אַ צווייטע גרופע אויף שיבלער'ס ראַיאָן, אַ דריטע — אויפ'ן גרינעם מאַרק.

אין די ראַיאָנען שיקט מען זיי מיט־ווערטיגע דאַגעגען די „תושבים", די „קאָפּ־פען־קעפּ" געהען אויף ווילקע.

אויף ווילקע געהען די אַזוי גערופענע „ספּעציאַ־ליסטען"; „בכבו'דע" יודען, וואָס נעמען נישט וועניגער פון אַ פינפער, און האָבען שוין זייערע סטאַלע געבער'ס. ס'געהען אויף „בכבודע ווייבער", וואָס דאַרפען אַ נדבה פאַר „אַן אָרימע כלה", פאַר אַ „חרוב'דיג מענש", „בשרפה" מיט כתבים, וואָס בעטען אַ נדבה. אַ קליידל, אַ גאַנץ אַ פאַר הויזען און וואָס ס'לאָזט זיך...

דער פעראיין [...] איז די אַרבייט: יעדען טאָג ווערט בעשטימט וועלכע גרופע ס'דאַרף געהען. אין דעם אַנדער יענעם יאָר, ווער ס'דאַרף זיין אַ „בשרף", וועלכע יודענע ס'דאַרף זיין אַ „בכבודע" באַך אַ נדבה פאַר אַן אָרימער כלה א. ד. גל.

דער הויפט־סוחאָן איז — די עלטערע זומער־וואָכען, ווען די „קליענטען" [...] זיך אויף די זומער־וואוינונגען. דער עיקר, לעבען די זונטאָג'ען, ווען די מענער געפינען זיך אויף די זומער־וואוינונ־גען; אויף יעדען זונטאָג בעשטימט דער פעראיין גרופעס: איין גרופע קיין חשיבאָווע, אַ צווייטע — קיין קראָשעוו. אַ דריטע — קיין קאָלומנע. אַ פערטע — גלאָווער. קיין לאַסק. קיין פּאַרעמביע. די גרופע, וואָס איז בעשטימט אין אַנדערשע־וואָער ראַיאָן, טאָר נישט פאָהרען קיין קאָלומנע, און די וואָס איז בעשטימט קיין פּאַרעמביע, טאָר נישט פאָהרען קיין גלאָווער, און אַז עמער מאַכט זיך, אַז אייגער „שמוגעלט" זיך אַריין אין אַ נישט פאַר איהם בעשטימטען ראַיאָן, ווערט ער געמשפט פאַר דיסציפּ־לין־ברוך, און קען פאַר דעם „חטא" אויסגעשלאָסען ווערען פון דער „פראָפעסיאָנעלער שנאָרער־אָרגאַ־ניזאַציע".

אויף דעם באָדען, איז טאַקע נעכטען פאַר דער אַלטשטעטישער שוהל אויסגעבראָכען אַ געשלעג: איין גרופע, וועלכע דער פעראיין האָט צוגעטיילט פּאַרעמביע, האָט זיך צעפּונטעוועט, און פערלאַנגט מ'זאָל זיי געבען — קאָלומנע.

— ס'לוינט זיך אונז נישט צו פאָהרען צו די פּאַרעמביער קבצנים — גיט אונז די קאָלומנער נגידים. פון די „פעטע באַכער" קען מען נאָך עפּעס האָבען. אָבער נישט פון די חישניאָווער און פּאַרעמביער פעצעאַקעס!..

— ווען ס'געפעלט נישט, קען בלייבען אין לאָדז — האָט דער „הערלעגאַט" פון פעראיין געשרי־גען. ווער ס'עט נישט פאָלגען דעם בעשלוס, וועט אויסגעשלאָסען ווערען פון „פעריינד" (געמיינט: פעראיין).

— „אַ פּייער זאָגט איהם! — האָבען די שנאָ־רער'ס געשריגען — דיר צי ליהוכעס" זאָלן מיר דאָסמאָל פאָהרען קאַ קאָלומנע!"..

פון ווערטער איז מען איבערגעגאַנגען צו „מעשים", און דער סוף איז געווען, אַז דער „הערלע־גאַט" האָט בעקומען „געליפּסטערס", און די ווייבער וואָס האָבען געהאַלטען מיט'ן פעראיין, זענען אַוועק־לאָפען אָהן שייטלען, מיט צודראַפּעטע פּנים'ער.

— צו דער מערקווירדיגער מלחמה, האָבען זיך צוגעקוקט פיל בייגעריגע און נישט געוואוסט וואָס דאָ קומט פאָר.

—ק.

ביי נעווראַלגיע, מיגרען

Togal

און פערשידענע עהנליכע שמערצען ווירקען טאָגאַל־טאַבלעטקעס שנעל און זיכער. אפילו אין פאַרעלטערטע פאַלען האָט מען מיט טאָגאַל דערגרייכט אונגעוועהנליך גוטע רעזולטאַטען. טויזענדער דאָקטוירים האָבען אַנערקענט די גוטע ווירקונג פון טאָגאַל. פּרוּווט אַליין אויס און איבערצייגט אייך! אין אַלע אַפּטייקען

צו דער יודישער געזעלשאַפט!

דער לאָדזער אַנטי־היטלערישער באַיקאָט־קאָמיטעט שיקט אונז צו פאָלגענדען אויפרוף:

נאָך קיינמאָל, זייט דעם פינסטערען מיטעל־אַלטער, האָט דאָס יודישע פאָלק נישט איבערגע־לעבט אַזאַ טראַגעדיע, ווי ס'לעבט איצט איבער דער יודישער קיבוץ אין דייטשלאַנד.

די אכזריות'ן פון די היטלעריסטען שטייגען אריבער די רציחות פון דער אַמאָליגער אינקווי־זיציע. מיט פייער און שווערד ווילען די היטלע־ריסטען פערניכטען די דייטשע יודען, צוזויבענדיג זיי דאָס רעכט אויף ברויט און לעבען.

אויף די דאָזיגע פערברעכענס, וועלכע ווע־רען בעגאַנגען אויף אונזערע אומשולדיגע ברידער, מוזען מיר אָפּענטפערען מיט אַ פעסטיגען ווי־דערשטאַנד, וועלכער זאָל אונזערע שונאים אומ־שעדליך מאַכען. דאָס מיטעל צו אַזאַ ווידערשטאַנד איז אַן אויסגעהאַלטענער, עקשנות'דיגער באַיקאָט פון אַלע סחורות און פון אַלע געשעפטס-בעציהונ־גען, וואָס שטאַמען פון היטלעריסטישען דייטשלאַנד.

אויב מיר, יודען, וועלען נישט אָפּשטויסען דעם וואַקסענדען שטראָם פון ה[...]סען און רעליג־יאָנס-האַס, וועלכע ס'האָבען אַרויסגערופען די דייטשע נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען; אויב מיר וועלען צוליב נישטיגע צייטווייליגע פערדינסטלעך, פער־נאַכלעסיגען אונזער הייליגען חוב פון באַיקאָטירען דייטשע אויסאַרבייטונגען, טאָ קען דער דאָזיגער געפעהרליכער שטראָם, חלילה פערפלייצען דעם כלל ישראל.

ס'איז נישט ווערט דעם נאָמען „יוד" דער בן ישראל, וואָס קויפט כאָטש פאַר איין גראָשען דייטשע סחורה.

אַלס אויטאָריזירטער פון יודישען פאָלק, אַלס פערטרעטער פון די יודישע ענינים, וועלען מיר שטעמפלען אַזעלכע יחידים, וועלכע וועלען זיך נישט אַנשליסען צו אונז אין איצטיגען געפעהר־ליכען מאָמענט.

נידער מיט'ן היטלעריזם!

נידער מיט די אכזריות'ן!

זאָל לעבען דער זעלבסטשוץ פון אונזערע בלוטיגסטע ענינים!

זאָל לעבען דער אויסגעהאַלטענער באַיקאָט פון דייטשע סחורות!

דער קאָמיטעט פאַר'ן אַנטי־היטלערישען ווירטשאַפטליכען קאַמף ביי די ווירטשאַפטליכע אינסטיטוציע אין לאָדז (וואָלטשאַנסקאַ 37)

איינגעבראָכען זיך אַ בריק איבער דער „פיליצאַ"

קאַטאַסטראָפע מיט אַ לאָדזער לאַסט־אויטאָ

עהערגעכטען אינדערפריה איז אין סילצוו הינטער פּיעטריקאָוו פאָרגעקומען אַ פאַל, וועלכער האָט נאָר צום גליק נישט געבראַכט קיין מענש־ליכע קרבנות.

דורך דער בריק אויפ'ן טייך „פיליצאַ" איז אַדורכגעפאָהרען אַ לאָדזער לאַסט־אויטאָ, וואָס גע־הערט צו דער מעכאַנישער בעקעריי אַלפ[...] הער־מאַנט (קילינסקיעגאָ 136). דער אויטאָ איז געווען אָנגעלאָדען מיט 140 זעק צוקער. ווען ער האָט זיך געפונען אויף דער מיטען בריק, האָט זיך די בריק אונטערגעבראָכען און דער אויטאָ איז אַריין אין וואַסער. דעם שאָפער יאַן פּיאַסעטשני האָט גאָרנישט געשאַדט.

אויפ'ן בעפעהל פון דער מאַכט איז די בע־וועגונג איבער דער בריק אָפּגעשטעלט געוואָרען.

צו דער אַקאַדעמיע פון יאַסעלע ראָזענבלאַט אין „העלענאָוו"

מיטוואָך דעם 2 אויגוסט 9 אָווענד ווערט אין פּאַרק העלענאָוו פאָרקומען אַ טרויער - אַקאַדעמיע, געווידמעט דעם אָנדענקען פון נישט לאַנג פערשטאָר־בענעם וועלט-בעריהמטען קינסטלער יאַסעלע ראָזענ־בלאַט.

אין דער אַקאַדעמיע נעהמען אָנטייל: דער אויבערקאַנטאָר פון וואַרשאָווער סינאַגאָגע משה קו־סעוויצקי, אויך די פּאָפּולערע יודישע פאָלקס-זינגער זמרה זעליגפעלד און מ. קיפּניס, וועלכער וועט אין אָנהויב פון דער אַקאַדעמיע האַלטען אַ פאָרטרעדע וועגען יאַסעלע ראָזענבלאַט'ס לעבען, שאַפען און בעדייטונג אין דער חזנישער מוזיק.

אין פּראָגראַם וועט אויסגעפיהרט ווערען אויסער די שענסטע פּערל פון די אָנטיילנעמערס רעפּערטואַר אויך אַ ריי'הע קאָמפּאָזיציעס פון פער־שטאָרבענעם, בעאַרבייט און אָנגעפיהרט פון דירי־גענט הערץ רובין מיט דעם אָנטייל פון לאָדזער פּראָפּעסיאָנעלען כאָר און סימפאָנישען אָרקעסטער.

גראַנדיעזע גאָרטען-פערוויילונג אין „העלענאָוו"

לטובת דער קינדער-היים א. נ. פון י. שורעק

שבת דעם 5 טען קומט פאָר אַ גראַנדיעזע גאָרטען פערוויילונג לטובת דער קינדער היים א.נ. פון י. שורעק ביים קוראַטאָריום פון די באַראַכאָוו־שולען. די צוגרייטונגען צו דער פערוויילונג זענען אין פולען גאַנג.

די פּאָנטען-לאָטעריע איז אַ זעהר רייכע. אַן איבערראַשענד קינסטלערישע, הומאָריסטישע פּראָגראַם.

איבערגעפאָהרען דורך אויטאָס און פורמאַנקעס

דער 27-יאָהריגער סטאַניסלאַוו שטשעפּאַניאַק (העטמאַנסקאַ 7) איז אויף לוטאָמירסקאַ גאַס איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַן אויטאָ. דער שאָפער איז ענטלאָפען.

די פּאָגאָטאָוויע האָט דעם פערוואונדעטען ערטיילט הילף.

* * *

(2) דער 17-יעהריגער [...]ם קרים (זגערזשער 44) איז אויף לימאַנאָווסקיעגאָ גאַס נר. 6 אַרונ־טערגעפאַלען אונטער די רעדער פון אַ וואַגען און האָט בעקומען ערנסטע וואונדען.

די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט הילף.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט [...]

אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11-1 און פון 2-3 נאָכמ.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס־קראַנקהייטען, מענער-שוואַכקייט בעהאַנד־לונג און סעקסועלע בעראַטונג.

עלעקטראָטעראַפּיע.

נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָה. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — האַלבע־פּרייזען.

טעאַטער „סקאַלאַ"

מאיר ווינדער פּרעזענטירט דעם ראָ־מאַנטישען שוישפּילער, דעם קעניג פון דער יודישער אָפּערעטע

מיכאל מיכאַלעסקאָ

צוזאַמען מיט דער אַמעריקאַנער פּרימאַדאָנע דער נאַכטיגאַל פון דער יודישער ביהנע

בעטי סימאַנאָוו

היינט, מאָנטאַג, 9 אָווענד

פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

פּרייזען פון 60 גר. ביז 2.20

! נידער מיט דעם וויינען! זאָל לעבן די אָפּערעטע !

לאַכען! / זינגען! / טאַנצען!

די גרויסע אַמעריקאַנער אַטראַקציע דער

לעצטער טאַנץ

הערכסט-מוזיקאַלישע און פילפאַרביגע אָפּערעטען־שפּיל אין 3 אַקטען, 6 בילדער פון י. פרידמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון סקאַלא.

פערבלאָנדזשעט געוואָרען!

עס איז פערלוירען געוואָרען אַ מעדעלע פון 3 יאָהר בלאָנד אין רויטע שיכלעך און אַ גרינעם קליידעל.

צוזויסען צו טון צום רבין זשעלאַנאַ 30.

היינט פּאָפּולערע פאָרשטעלונג „דער לעצטער טאַנץ"

מיט מיכאל מיכאַלעסקאָ און בעטי סימאַנאָוו אין „סקאַלאַ"

היינט מאָנטאַג אָווענד ווערט געשפּילט צו פּאָפּולערע פּרייזען די שלאַגער-אָפּערעטע „דער לעצ־טער טאַנץ" מיט מיכאל מיכאַלעסקאָ און בעטי סי־מאַנאָוו אין די הויפּטראָלען.

גאָרטען-פערוויילונג פון „תומכי אורחים"

אָפּגעלייגט אויף דאָנערשטאָג

די פערוואַלטונג פון „תומכי אורחים" טיילט מיט, אַז די נעכטיגע גאָרטען-פערוויילונג איז צו־ליב דעם שלעכטען וועטער אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דאָנערשטאַג 3.8 ד. י. די בילעטען זענען גילטיג.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאַג, דעם 31 יולי 1933

4,00 קאָנצערט פון טשעכאָטשינעק, 5,00 קראָקא — די מאָדערנע יודישע ליטעראַטור — רע־פעראַט פון ד"ר אימבער, 5,25 קאַטאָוויץ מאַנדאָ־לין-אָרקעסטער, 6,15 לעמבערג רעפעראַט, 6,35 וואַרשא פאָרטעפּיאַן-רעציטאַל פון פּרל. טייטעל־בוים, 7,05 קראָקא רעפעראַט, 7,10 קאַטאָוויץ רעפעראַט, 7,40 וואַרשא פעליעטאָן, 8.00 וואַרשא אָפּערעטקע „האָטעל אימפּעריאַל".

* * *

פון אויסלאַנד

4,45 פּאַריז — קאָנצערט, 6,10 מאָסקווא — אָפּערעטקע פון שטראַוס, 8,45 שטראַסבורג — גאַלאַ-קאָנצערט, 9,15 מיילאַנד—אָפּערעטקע, 10,15 קאָפּענהאַגען — סימפ. קאָנצערט געווידמעט שובערטס שאַפונגען.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.

נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָווענד, זונטאָג פון 9-11 בייטאָג

ספארט-בעוועגונג

פארוואס קומט די מכביאדע נישט פאר אין טשערנאוויץ

מוסאליני שיקט אן איינלאדונג צו דער ארץ-ישראל-פוסבאל-רעפרעזענטאנץ, זי זאל זיך בעטייליגען אין וועלט-מייסטערשאפטען אין רוים. — יודישע ספארטלער נעמען אנטייל אין די פרויען-וועלט-מייסטערשאפטען אין לאנדאן און די אזיאטישע שפילען אין דעלהי (אינדיען)

(א געשפרעך מיט ד״ר ראזענפעלד)

דער וויצע-פרעזעס פון וועלט-פערבאנד מכבי האט אין א געשפרעך מיט א צייטונג-פארשטעהער געזאגט פאלגענדעס:

דאס אפרופען פון דער מכביאדע אין טשערנאוויץ האט פאר דעם טערמין — זאגט ד״ר ראזענפעלד האט איהרע נעגאטיווע אבער אויך געוויסע פאזיטיווע זייטען.

אונזערע חברים אין טשערנאוויץ האבען זיך א צייט לאנג פיל אנגעשטרענגט, איינגעלעגט א סך ארבייט און מיה בײ דער פארבערייטונג פון דער מכביאדע זיי האבען אויך געהאט גרויסע פינאנציעלע אויסגאבען.

אין אבער צום בעדויערען נאך איצט פערהאן אין רומעניען אזעלכע יודען וואס האבען מורא... זיי האבען נישט געוואלט „רייצען״ די רומענער מיט קודזא בראש און געהאט איבערגעטריבענע פחדים פאר די פאלגען בעת און נאך דער מכביאדע, הע-ריבער האבען זיי נאך א אפענעם קאמף געגען דעם פארקומען פון דער מכביאדע אין טשערנאוויץ זיך בעמיהט ביי די הויכע רומענישע פענסטער זיי זאלען צו דער מכביאדע נישט דערלאזען.

עס איז זיכער טרויעריג-אינטערעסאנט אז נאך מיט עטליכע חדשים צוריק איז איינע פון די גרעסטע יודישע גבירים-אסימילאנטען אין רומעניען ספעציעל געקומען קיין לאנדאן בכדי דארט צו בעוועגען לארד מעלטשעט ער זאל די מכביאדע פון רו-מעניען אפרופען צוליב בעקאנטע „מאשקאוואטע״ טעמים.

זיי, די דאזיגע מאשקעס האבען צום סוף גע-זאגט: די מכביאדע וועט אזוי ארום פארקומען אין פראג אין דער זעלבער צייט פון קאנגרעס.

דאס אונטערנעהמען זיך צו ארגאנזירען א מכביאדע אין איין חודש בעווייזט די גרויסע ענערגיע, ארגאניזאציע-פעהיגקייט, אויסגעהאלטענקייט און דיסציפלין, סיי פון וועלט-פערבאנד, סיי פון טשעכי-שער מכבי מיט איגזשיג. פאטשאווסקי בראש.

אין אמת׳ן האט די מכביאדע נישט געמאכט קיין שלעכטען שיים פון טשערנאוויץ אויף פראג.

אויף דער מכביאדע קומט שוין זיכער דאסמאל לארד מעלטשעט צוזאמען מיט זיין פרוי, וועלכע האט זיך לעצטענס אויך שטארק פעראינטערעסירט מיט דער מכבי-בעוועגונג, ליידי עריליי — די שוועסטער פון לארד מעלטשעט. האט די טעג איינגע-ארדענט א אפיציעלע אויפנאהמע אויף וועלכע עס זענען איינגעלאדען געווארען מענשען פון גרעסטען ענגלישען אדעל. די דאזיגע אויפנאהמע האט בעדארפט זיין א אבשידס באנקעט פאר דעם אבפאהרענדען לארד מעלטשעט קיין טשערנאוויץ.

די ענגלענדער פון זייער זייט האבען זעהר א סך סימפאטיעס פאר דער אידעע פון מכבי. אזוי למשל האט דא נישט לאנג דער יונגער טשערטשיל אויף א אויפנאהמע ערקלערט. די מכבי-בעוועגונג ביי יודען איז א זעהר וויכטיגע פאלקס-זאך, די יו-דען האבען פאר די אנדערע פעלקער זעהר א סך אויפגעטון, איצט איז געקומען די צייט מיר זאלען זיך רעהאבילירען.

רעדענדיג וועגען לארד מעלטשעט האט ד״ר ראזענפעלד נישט גענוג לויב-ווערטער פאר זיין ארבייט: לארד מעלטשעט ארגאניזירט איצט אין ענגלאנד דעם מכבי.

קיין יודיש נאציאנאלע ספארט בעוועגונג איז ביז איצט אין ענגלאנד נישט געווען. די יודישע יוגענד אין ענגלאנד איז זעהר שטארק אסימילירט. עס עקזיסטירט, וואס אמת אין ענגלאנד א בר-כוכבא די איז אבער ספארטליך זעהר שוואך, צוליב דעם וואס אין ענגלאנד טאר מען — ווי בעיוואוסט — זונטאג קיין ספארט-פערמעסטונגען נישט פארקומען, שבת ווידער האט דער פרומער לאנגיעהריגער פרעזעס פון בר-כבא, שליט נישט ערלויבט צו שפילען. עס עקזיסטירט אפילו א מין יודישע באציאנאלע סקויטען ארגאניזאציע א. נ. „הבונים״ די איז אבער זעהר שוואך און קליין. עס איז צו האפען, אז דעם לארד מעלטשעט׳ס וועט געלינגען אויף דעם געביט צו מאכן א איבערבראך און וועט ארויסרייסען די יודישע יוגענד פון די ארעמס פון דער אסימילאציע.

מעהר ווייניגער ענהליך שטעלט זיך די פראגע אין פראנקרייך. אויך דא ווען ס׳ וועט געמאכט בעמיהונגען צו ארגאניזירען די יוגענד אין די רייהען פון מכבי. עס וועט צו דער דאזיגער ארבייט אויך ווערבירט יודישע אייגנפלוסרייכע פערזענליכקייטן. אזוי למשל האט די באראנין ראטשילד צוגעזאגט צו פינאנסירען די דייטשע מכביאדע וואס דארף אין יאהר 1935 פארקומען אין תל-אביב.

זעהר ענערגיש און גוט ארבייט די דייטשע מכבי. איהר ספארט-ניוא איז א גאר גרויסער. די גיבט אויך ארויס א אייגענע מכבי-צייטונג. לעצטענס האט זיך אין דייטשלאנד אויך געגרינדעט א אסימילאטאריש-יודישע ספארט-ארגאניזאציע

זי וועט אבער מיט דער מכבי נישט קאנען קאנ-קורירן.

בכלל ארבייט די מכבי אין מערב און מיטעל אייראפע בעסער ווי ערגעץ אנדערש. דאס איז זי-כער די פאר, וואס דארט איז די מכבי ארגאניזאציע א סך עלטער, ווי למשל, אין רומעניען, פוילען, ליטע א. אז. וו.

עס זענען נאך דא לענדער, וואו דער יודישער ספארט האט זיך נאך נישט אנגעשלאסען צו דער מכבי: אזוי איז דער פאל מיט טראנסילוואניען (זי-בענבירגען) וואוהין ד״ר ראזענפעלד פאהרט נאקי איצט. אויך האלאנד איז ביז נישט לאנג געווען א פעסטונג נישט צו דערגרייכען פאר דער מכבי-אידעע, סוף כל סוף איז דארט אויך שוין געשאפען געווארען א מכבי.

די בעטייליגונג אין דער איצטיגער מכביאדע וועט זיין א גאר שטארקע. עס קומען רעפרעזענטאנ-צען פון פערשידענע 14 לענדער ווי למשל ענגלאנד, דייטשלאנד, אונגארן. רומעניען, באלטישע מלוכות, אמעריקע, ארץ ישראל, פוילען א. א.

אויף דער פראגע וועגען דעם ניוא פון יודישען ספארט ערקלערט דער חשוב׳ער גאסט: די ספארט-וועלט, וועלכע האט ביז נישט לאנג גאר נישט גע-וואוסט וועגען א יודישען ספארט, אלס אזעלכען האט זיך מיט איהם לעצטענס שטארק פעראינטערעסירט, אזוי למשל וועלען זיך אין די וועלטס-פרויען מייס-טערשאפטען וואס דארפען אין יאהר 1934 נאך קומען אין לאנדאן צום ערשטען מאל בעטייליגען אויך די רעפרעזענטאנץ פון א״י. עס איז אינטערע-סאנט, אז דער קאמיטעט פון די דאזיגע שפילען האט אין אויסנאהמס-ווייזע דערלויבט צו בעטייליגען זיך אין דער ארץ-ישראל׳דיגער רעפרעזענטאנץ אויך יודישע ספארטלעריצעס פון גלות אין לאנדאן ארבייט שוין אין דעם א ספעציעלער קאמיטעט מיט ליידי ערליי בראש.

אויך ארץ-ישראל מאכט שוין די נויטיגע הכנות צו שטארקען איהר רעפרעזענטאנץ. מיט די ארבייטען פיהרט דארטען אן די יונגע אמעריקאנער יודישע לויף-מייסטערין סיד-קאף, וועלכע האט זיך בעזעצט אין ארץ-ישראל.

דער צווייטער ערפאלג פון יודישען ספארט אין ארץ-ישראל איז די ספעציעלע איינלאדונג פון מוסאליני צו דעם וועלט-פערבאנד מכבי, אין וועל-כער זי ווערט געבעטען צו שיקען אן ארץ-ישראל-דיגע פוסבאל-רעפרעזענטאנץ אויף די פוסבאל וועלטס-מייסטערשאפטען, וואס דארפען פארקומען אין יאהר 1935 אין רוים.

א גרויסע בעוויטונג פאר דעם יודישען ישוב אין א״י וועט זיכער אויך האבען דאס בעטייליגען זיך, פון ארץ-ישראל (צוזאמען יודען און אראבער) אין דער אזיר-גערופענער וועסט-אזיאטישער אלימ-פיאדע, וועלכע וועט שוין אין צווייטען יאהר פאר-קומען אין דעלהי (אינדיען). די ארץ-ישראלדיגע רעגירונג האט די איינלאדונג, וואס זי האט אויף דער דאזיגער אלימפיאדע בעקומען איבערגעשיקט דעם מכבי-צענטראלע אין א״י, זי זאל די ארץ-ישראל׳דיגע רעפרעזענטאנץ ארגאניזירען.

מגר. י. ב.

מעטשען וועגען אריינגעהן אין דער ליגע

מוריסטען (לאדז) — **לעגיא** (פוילען) **2:2**

אין לאדז איז פארגעקומען דער ערשטער מעטש וועגען אריינגעהן אין דער ליגע צווישען דעם מייסטער פון לאדזער קרייז אוניאן-טורינג און דעם מייסטער פון פויזנער קרייז „לעגיא״.

דער מעטש האט נישט קוקענדיג אויף דעם אומזיכערען וועטער ארויסגערופען א גרויסען אינ-טערעס און צוגעצויגען א גרויס פובליקום. „לעגיא״׳ן קען דאס לאדזער פובליקום נאך פון איהר פאר-יאהריגען שפילען. אין הגם די פויזנער מאנשאפט האט נישט אזוי גוט געשפילט ווי אין פאריגען יאהר, פונדעסטוועגען האט זי געהאט א געוויסע איבערמאכט איבער די טוריסטען און דער רעזול-טאט פון 2:2 איז פאר דעם לאדזער מייסטער א זעהר בכבודער. ביז דער פויזע האבען די טורי-סטען געפיהרט 1:2. די טויערען פאר „לעגיא״ האבען דערגרייכט לעשניאק און בערנשטיין. פאר די טוריסטען — קלימטשאק. דעם מעטש האט זעהר גוט געפיהרט דער ריכטער ה׳ גריוואדא.

ווייטערדיגע מעטשען וועגען אריינגעהן אין דער ליגע

נאפשור (ליפיני) — **אוניא** (סאסנאוויץ) **2:2**

דער מייסטער פון אויבערשלעזיען האט געשפילט מיט׳ן מייסטער פון קעלצער קרייז און רעמיזירט 2:2.

וו. ק. ס. (ווילנא) — **76 פולק** (גראדנע) **1:4**

דער ווילנער מייסטער האט לייכט בעזיגט דעם מייסטער פון ביאליסטאקער קרייז.

פאלאניא (ווארשא) — **פאלאניא** (בידגאשטש) **0:9**

ווארשאווער פאלאניא, זעהט אויס איז דער שטארקסטער קאנדידאט אריינצוגעהן אין דער ליגע. אין איהר נעכטיגען מעטש מיט׳ן מייסטער פון פאמערן, דער ראדאגאשטשער פאלאניא, האבען די ווארשאווער געזיגט מיט 0:9.

ענגלאנד געוואונען דעם פינאל-מעטש וועגען דייוויס-בעכער

ענגלאנד — פראנקרייך 2:3

דער טעניס-פינאל-מעטש וועגען דייוויס-בעכער האט צוגעצויגען א רעקארד-עולם, דעם מעטש האט געוואונען ענגלאנד און אויפ׳ן דרום צו-בענומען דעם בעכער, וועלכער האט זיך עטליכע יאהר געפונען אין די הענט פון די פראנצויזען.

פאגאן — הכח (וויען) 0:2 (0:0)

דעם לעצטען מעטש אין פוילען האט דער וויענער „הכח״ געשפילט מיט דער לעמבערגער „פאגאן״. דער מעטש איז געווען זעהר אינטערע-סאנט, ביי דער כסדר׳דיגער איבערמאכט פון די וויענער. דאך האבען די שטורמער זיך נישט גע-קענט דעצידירען פאר׳ן טויער פון געגנער, א חוץ דעם האט דער טויערמאן פון „פאגאן״ אלבאנסקי זעהר גוט געשפילט און אפגעראטעוועט עטליכע זיכערע טויערען. די טויערען פאר „פאגאן״ האבען דערגרייכט מעטיאס און בעראוועסקי. פובליקום 6 טויזענד מאן. ריכטער—ה׳ קורצוויג.

הכח (וויען) — קראקאוויא 2:2

דער מעטש וואס איז פארגעקומען אין קראקא איז געווען אינטערעסאנט פון אנהויב ביז׳ן סוף. „הכח״ האט ווידעראמאל בעוויזען א שעהן שפילן אין אלע ליניעס.

וויסלא (קראקא) — אלשא 2:13

די קראקאווער „וויסלא״ האט היינט געשפילט א פריינדשאפטס-מעטש מיט דעם מייסטער פון קראקאווער קרייז „אלשא״. וויסלא האט פאנראמירט איהר געגנער אין פערהעלטניש 2:13

אונגארישע פוסבאל-מאנשאפט „פערענטש-וואראטש״ איז לאדז

ל.ק.ס. האט פערקאנטראקטירט אויף א מעטש די אויסגעצייכענטע אונגארישע פוסבאל-מאנ-שאפט. דער מעטש וועלכער וועט פארקומען דעם 12 אויגוסט אויף ל.ק.ס.-פלאץ האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס, ווייל מיר זעהען דא אין לאדז זעהר ווייניג אויסלענדישע מאנשאפטען.

מאטאציקל-געיעגען נישט פארגעקומען

נעכטען האבען געזאלט אין לאדז פארקומען זעהר אינטערעסאנטע מאטאציקל-געיעגען. צוליב נישט בעקאנטע סבות זענען די געיעגען נישט פארגעקומען.

ציקליסטען-געיעג לעמבערג — קראקא

דעם ראווערן געיעג אויפ׳ן שטח לעמבערג—קראקא האט געוואונען קאלבאסא פון א.ק.ס. ווארשא אין 13 שעה 48 מינוט און 10 סעק.

10-יעהריגער יובילעאום פון „ווידזעוו״

די [illegible] ארבייטער ספארט-געזעלשאפט „ווידזעוו״ האט היינט אויף איהר אייגענעם פלאץ געפייערט דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון איהר עקזיס-טענץ.

[illegible] האבען בעגריסט דער מלוכה׳שער אמט פאר פיזישע [illegible] ערציהונג, לאדזער פוסבאל-קרייז-פער-באנד, [illegible] ערבאנד פון די ארבייטער ספארט-פעראיינען און [illegible] יודישע ספארט-געזעלשאפטען.

[illegible] פראגראם זענען געווען לייכט-אטלעטישע פערמע-סטונגען, א פוסבאל בליץ-טורניר, ספארט-שפילען און א פוסבאל-מעטש ווידזעוו—סקרא (ווא-רשא).

אין לייכט-אטלעטיק האט געזיגט דער לאד-זער „טור״, אין פוסבאל-בליץ-טורניר האבען אנ-טייל גענומען ווידזעוו, שטערן (לאדז), טור (לאדז) און טור (פאביאניץ). דעם טורניר האט אונפער-האפט געוואונען טור (פאביאניץ).

ווידזעוו — סקרא (ווארשא) 0:3

סקרא האט זיך ארויסגעשטעלט פאר א צו-שוואכען געגנער פאר דער לאדזער ארבייטער-מאנשאפט.

קאלעיאווי — שטערן 0:2 (0:1)

מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון „ב״-קלאס

דער דאזיגער מעטש האט בעוויזען, אז אין דער לאדזער „ב״-קלאס געפינען זיך ערשטקלאסיגע מאנשאפטען, [illegible] קעמפען מיט פערשטאנד, אמ-ביציע און טעכנישער עלעגאנץ. דאס איז געזאגט געווארען וועגען ביידע מאנשאפטען סיי וועגען דער זיגער און סיי וועגען דער בעזיגטע

טעניס-מייסטערשאפטען פון „מכבי״-פערבאנד

דער צענטראל-קאמיטעט פון וועלט-פערבאנד „מכבי״ האט פעסטגעשטעלט דעם טערמין פון די טעניס-מייסטערשאפטען פון מכבי-פערבאנד אויפן 3—1 סעפטעמבער אין טארנאוו. די ארגאניזאציע פון די מייסטערשאפטען פיהרט אדורך אין נאמען פון דער צענטראלע טארנאווער „שמשון״.

ל.ק.ס. מייסטער אין „האזענא״

נעכטען האט געזאלט פארקומען דער פינאל-מעטש וועגען דער קרייז-מייסטערשאפט אין „האזענא״ צווישען ל. ק. ס. און גייער. צוליב דעם וואס די מאנשאפט פון „גייער״ האט זיך צו די פערמעסטונגען נישט געשטעלט האט די מייסטער-שאפט דערגרייכט די מאנשאפט פון ל. ק. ס. וועל-כער האט די גאנצע צייט נישט געליטען קיין איין מפלה.

די ספארט-אימפרעזעס

אין יום-טוב פון „6. שיצפיען״

דער לעגיאנען-ספארט-פערבאנד אין לאדז ארדענט איין גרויסע פייערליכקייטען דעם 6 אויגוסט, אין טאג ווען פילסודסקי׳ס לעגיאנען זענען אריבערגע-טרעטען די פוילישע גרעניץ, אין דעם טאג וועלען פארקומען אלגעמיינע פייערליכקייטען און גרויסע ספארט-אימפרעזעס מיט פאלגענדען פראגראם:

5-טען אויגוסט 7 אווענד זאמעלפונקט פון אלע ארגאניזאציעס אויף דאמבראווסקי-פלאץ און מארש מיט ארקעסטערס צום קאסטשושקי-דענקמאל וואו ס׳וועט געלעגט ווערען א קראנץ.

19.45 מיליטערישער עראפלאן וועט 20 מינוט פליהען ארום דער שטאט און ווארפען ליכט-ראקעטעס

דעם 6-טען אויגוסט וועלען פארקומען ציק-ליסטען-געיעגען אויף 10, 50 און 100 קילאמעטער מיט דער מעטא אין העלענאוו, אויפן פלאץ אין העלענאוו וועט אויך קומען א גרויסער באקס-עלי-מינאציע-מעטש און דאן גארטען-פערווילונג.

טעניס-מעטש וועגען דייוויס-בעכער

פוילען-איטאליען הויבט זיך אן דעם 4 אויגוסט

היינט האט זיך פערענדיגט דער טרעניגנס-לאגע פון דער פוילישער טעניס-מאנשאפט, וועלכע וועט שפילען מיט דער איטאליענישע רעפרעזענ-טאנץ וועגען דייוויס-בעכער. די מעטשען וועלען פארקומען אין ווארשא דעם 4. 5. און 6. אויגוסט. באצייטען פארגעקומענע לאגע זענען פארגעקומען פיר טרענירונגס-מעטשען, אין וועלכע ס׳האט אויך אנטיילגענומען דער טעניס-טרענער קאזשעלוך.

קאזשעלוך—וויטמאן 2:6; 1:6

יעדזשיעווסקי-טאראוו, קאזשעלוך — העבדא, וויטמאן 8:6; 6:8; 6:8

לאדזער עגונה יאגט זיך ארום

מיט איהר פערשוואונדענעם מאַן איבער אלע עקען וועלט

נאָכ'ן טויט [illegible] די עלטערן האָט מרים ס–ג בעקומען בירושה [illegible] אַנ'אנגעפּראָפּט גאַלאַנטעריע-געוועלב מיט אַ ש[illegible]ר שטיקעל הויז, און הוס זי איז שוין דעמאָלט ג[illegible]וועזען אַ מיידעל פון איבער די דרייסיג און דערצו [illegible] זיך נישט קיין איבעריג שעהנע, האָט מען איהר [illegible] דאָך גע'שדכנ'ט, אפשר טאַקע צוליב'ן גרייטען ברו[illegible] מיט אַ מעסער, די לייטיש-סטע שידוכים. מדי[illegible] האָט אָבער געהאַט גפוואַר-פען אַנ'אויג אויף [illegible] געוויסען בערנאַרד נ–טש, אַ בעקאַנטען לאָדז[illegible] לעב-יונג. און זי האָט זיך באַלד אין דעם חב[illegible] ה-מאַן אַזוי פייערדיג פער-ליאַבטשעט, אַז זי ה[illegible] זט איהם פשוט אָנגעהויבען אויף טריט און שריט [illegible] צו פערפאָלגען מיט איהר פערליאַבטשעניש.

בערנאַרד איז[illegible] יין יאָלד נישט געוועזען. ער האָט פערשטאַנען, [illegible] ער האָט אָנגעטראָפען אויף דער אמת'ער „שמאַ[illegible]ק-ב[illegible] "וב", פון וועלכער ר'וועט קאָנען אַ לענגערע[illegible] צאַפּען און ציפּען. האָט ער זיך טאַקע לאַנג [illegible] ט געלאָזט בעטען און אין קורצען מיט מרים[illegible] אַ חופה געשטעלט.

בערנאַרד האָ[illegible] דאַן גענומען בעל בתשוע'ן אין ווייב'ס קרעמעל [illegible] אויף אַזאַ אופן, אַז אין משך פון עטליכע חדשי[illegible] האָבען אָנגעהויבען פון אַלע פּאַלצעס ווינדען [illegible] בלאָזען. מרים האָט שוין פערשטאַנען, וואָס [illegible]אָר אַ תכשיט זי האָט זיך איינגעהאַנדעלט [illegible] גענומען זוכען מיטלען, ווי אַזוי פון מייערען [illegible] זפּאַן אַמשנעלסטען פטור צו ווערען.

קודם כל [illegible] זי איהם בעפרוב[illegible] צו בעזיי-טיגען פון דער ב[illegible] בתישקייט. ער האָט אָבער נעשטעלט אַ שאַרפ[illegible] יוידערשטאַנד. ס'זענען ענט-שטאַנען צווישען [illegible] ר-פּאָק שרעקליכע מחלוקות. אין מיטען איז אוי[illegible] געבראָכען די וועלט-מלחמה, בערנאַרד איז אלס[illegible] פאָנע אויך מאָביליזירט און אַוועקגעשיקט געוו[illegible] אין אויפ'ן פראָנט.

פון דעמאָלט [illegible] איז בערנאַרד פערשוואונ-דען געוואָרען, ווי[illegible] שטיין אין וואַסער אַריין, און האָט וועגען זיך [illegible] נהר נישט געלאָזט הערען. מרים איז בעוועז[illegible] ר, אז ער איז געפאַלען אויפ'ן שלאַכט-פעלד, אָדער [illegible] געשטאָרבען ערגעץ אין אַ שפּיטאָל. די דאָזיגע [illegible] ויינונג איז טאַ-איהר געווא-רען נאָך קלאָרער נאָ[illegible] כ'עם, ווי די מלחמה האָט זיך געענדיגט. אַלע לעב[illegible]ען-געבליבענע זאַפּאַסנע זענען פון די פראָנטען אַ[illegible] געפּאַנגענע לאַגערס אַהיים-געקומען און בערנאַ[illegible] ד האָט זיך נישט געוויזען.

דאָס זענען אָב[illegible]ר געוועזען אייגענע סברות, בעשטעטיגען מיט [illegible] טישע בעווייזען די דאָזיגע השערות איז זי ני[illegible] ביכולת געוועזען. מרים איז דאָסיגער געוואָרע[illegible] מיט יעדען טאָג פערביטער-טער און נידערגעשל[illegible]געגער. אין אמת'ן גערעדט, איז איהר אפשר [illegible] ישט אַזוי ווייט געגאַנגען אין בערנאַרד'ס פאַרש[illegible] אונבדענגצוואָרענקייט, ווי אין דעם אומשטאַנד, [illegible] אַז זי וועט שוין אַזוי מוזען אָפּפינסטערען די [illegible] יאָהר אלס וויסטע עגונה. בילעכווייז האָט זי[illegible] אָנגעהויבען שלום מאַכען מיט איהר ביטערען [illegible] רל.

פּאַסירט אַנ[illegible] ס'ם אַ מעשה און מרים'ס אַ קוזין אין פּאַריז בלעטערט אַמעריקאַנער אילוס-טראַציע-זשורנאַלען. זיין אויפמערקזאַמקייט פיהרט צו אַ בילד פון אַ באַנדע פערהאַלטענע ביטלע-גערס. איינער פון די בראָנפען-שמוגלער ווייזט זיך איהם עפּעס בעקאַנט. ער בעמערקט אין איהם אַ שטאַרקע עהנליכקייט צו זיין לאָדזער קוזינקעס אַוועקגעקומענעם מאַן.

דער פּאַריזער קוזין האָט גלייך מרים'ען צו-געשיקט אַנ'אויסשניט און זי האָט טאַקע מיט'ן ערשטען בליק דערקענט בערנאַרד'ן. מרים האָט זיך דאַן ענערגיש גענומען געבען וועוואוּר צו ווערען צו די השערה שטימט מיט דער ווירקליכ-קייט. אין אייניגע וואָכען ארום האָט זי דערהאַל-טען אַ ידיעה פון אַ בעגלויבטע קוועלע, אַז דער דערקענטער פּערזאָן איז טאַקע איהר אַוועקגעקו-מענער מאַן.

מרים האָט אָנגעהויבען וועלטען איינצולייי-גען, אַז מ'זאָל איהר געבען אַ וויזע קיין אַמערי-קע. נאָך לאַנגע און שווערע אָנשטרענגונגען און בעמיהונגען האָט איהר אַקציע ענדליך געהאַט אַ געהעריגען דערפאָלג. מיט דער הילף פון דער שניגות-צענטראַלע האָט מען איהר די פערלאַנגטע וויזע ערטיילט. מרים האָט זיך געלאָזט אין וועג אַריין אַ גליקליכע, וואָס אָט וועט זי באַלד אויפ-געפונדען ווערען און נאָך אַזוי פיל ליידען און מאַטערנישען קענען אָנהייבען צו פיהרען אַ ניי לעבען.

מרים'ס שמחה האָט זיך אָבער אויסגע-וויזען פאַר פריהצייטיג, ווייל ווען זי איז אָנגעקו-מען אויפ'ן אָרט האָט זיך ארויסגעשטעלט, אַז בערנאַרד איז דורך דער צייט ארויסגעשיקט גע-וואָרען פון לאַנד און ס'איז פערשוואונדען געוואָ-רען יעדער שפור נאָך איהם. איהר פערדרוס און עגמת נפש איז זיך גאָר נישט געווען פאַרצושטע-לען. צום סוף האָט זי זיך דאָך אָנגעהויבען צו בערוהיגען און גענומען נישטערן און זוכען, וואו בערנאַרדס געביין איז אין ערגיץ אַהינגעקומען. אַ לאַנגע צייט האָט געדויערט ביז ס'איז געלונגען צו דערגיין, אַז ער געפינט זיך אין בראַזיליען.

מרים האָט זיך גלייך אַהינגעלאָזט און אָנ-קומענדיג אַהער האָט זי זיך דערוואוסט, אַז בער-נאַרד איז טאַקע דאָ געווען, נאָר אין אין גיכען פון דאַנען אַוועקגעפאָהרען. ס'האָבען זיך אָנגעהוי-בען פרישע זוכענישען. מרים איז דערגאַנגען, אַז בערנאַרד איז פון בראַזיליען אָפּגעפאָהרען קיין פּאַלעסטינע.

מיט גרויסע שוועריגקייטען האָט זיך מרים פערשאַפט די נויטיגע הוצאות און זי איז אַוועק-געפאָהרען קיין פּאַלעסטינע. בערנאַרד האָט זיך אויך אין פּאַלעסטינע לאַנג נישט געקאָנט אויפהאַל-טען און איידער מרים איז אַהערגעקומען, איז ער אַוועק קיין פּאַריז.

מרים האָט נישט פערזוימט קיין מינוט און איז איהם גלייך נאָכגעצויגען. זי האָט איהם אָבער אויך דאָסמאָל שוין דאָ נישט געטראָפען [illegible]דשט אין אַ צייט אַרום האָט זי זיך דערוואוסט, אַז ער דאַרף זיך געפינען אין דאַנציג. מרים האָט איהם נאָכגעיאָגט קיין דאַנציג. דאָ מען איהר איבערגעגעבען, אַז ער איז ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק געפאָהרען קיין רוסלאַנד און געפינט זיך אין בירא-בידזשאַן.

איבער 2 יאָהר יאָגט זיך שוין אַזוי אַרום די עלענדע עגונה איבער דער וועלט מיט איהר צבכ[illegible]לאָפענעם מאַן און קען איהם בשום אופן נישט פאַנ[illegible]ען. איצט איז זי צוריקגעקומען קיין לאָדז אַ צו[illegible]ראָכענע און אויסגעשעפּטע. זי האָט אָבער פון איה[illegible]ר בעשלוס ארויסצוקריגען פון בערנאַרד'ן פאַר יעדען פּרייז אַ גט נישט רעזיגנירט זי בעמיהט זיך[illegible] ביי דער רוסישער מאַכט וועגען אַנ'אַריינפאָהר-ערלויבניש. אַזוי ווי זי וועט נאָר די דערלויבניש בעקומען, ברענט זי צו געלד איהר לעצט ביסעל וועלט-זאַכען און לאָזט זיך ווירער אין ווייטע וועג[illegible] אַריין.

אַרנוס.

שיער-שיער

(סקיצע)

פון ק. מיכאל

אין הויז ביי די סירקינס איז שיער-שיער נישט געשעהען אַנ'אומגליק. די יונגע סירקין, דאָראַ, האָט שיער-שיער נישט פערלאָזען דעם מאַן איהרען צוליב זייער סובלאָקאַטאָר, יעם אַקטיאָר עלקין.

מיט עלקינ'ס בעזעצען זיך ביי זיי אין הויז, איז דאָס גאַנצע הויז ערשט שעהנער געוואָרען.

דאָרא צוזאַמען מיט איהר חנ'עוודיגער דינסט מיידעל, האָבען זיך אַ נעם געטאָן בריינגען די וואוי-נונג אין אָרדנונג. זי האָט נישט געוואָלט דאָס פּנים זאָל איהר שוואַרצען אין די אויגען פון עלקינ'ען.

דאָס דינסטמיידעל, געוועהנליך אַ פוילע און נישט־איילעדיגע, האָט איצט מיט אויסערגעוועהנ-ליכער ענערגיע אויסגעקלאַפּט די טעפּיכער און גע-וואַשען די פענסטער, בעת דאָראַ האָט אין איהר צימער איבערגעקוקט און געפּראַסט אין אָרדנונג די פריהלינגס-קלאַלטען איהרע. פּלוצלינג האָט זי אויסגעפונען, דאָס, אַז זי מוז אומבעדינגט האָ-בען נאָך אַ פּאָר קליידער און נייע שיכלעך. סיר-קין האָט זיך אפילו אַ ביסעל געקרימט. ער האָט אָבער גאָרנישט געהאַלפען, און ער האָט זיך גע-מוזט בעמען פאַר זיין געלד־טאַש.

עלקין אַליין, נישט קיין הויכער, אָבער אַ פעסט־געבויטער ברונעט, האָט זיי געגעלטען פראַסט און ליבליך. ער פלעגט געוועהנליך זיצען אין דער היים גאַנצע טעג, און אַצינד האָט ער געשפּילט אויף דער ביהנע. אַ טונקעל־הויטיגער, מיט אַ שעהנעם, סימפּאַטישען פּנים, האָט ער פער-מאָגט אַנ'אנגענעמע באַריטאָן־שטימע, וואָס האָט געקלונגען בעזונדערס וואַרעם אין דער געגענוואַרט פון דאַמען.

אויב פאַר סירקינ'ען האָט זיך קיין זאַך נישט געענדערט דאָס גאַנצע לעבען איהרס.

דאָראַ האָט פערגעסען דעם מאַן און דאָס קינד איהר'ס — אַ דריי־יעהריג מיידעלע — און האָט זיך פערליבט לייהענשאַפטליך און פערצווייי־פעלט. אין אָנפאַנג האָט זי אַליין נישט פערשטאַ-נען, וואָס עס קומט מיט איהר פאָר. אין דער פריה פלעגט זי אויפשטעהן מיט דעם געדאַנק צו געפעל-לען איהם. זי האָט זיך גענומען אויספּוצען, שעהן מאַכען און האָט זיך כסדר צוגעהערט צו יעדען קלענסטען גערויש אין עלקינס צימער, בע-מיהענדיג זיך צו טרעפען, וואָס ער טוט איך אָט דער מינוט. און אַז ער האָט זיך בעוויזען פאַר איהר, אין זיין זיידענעם מאָרגען-ראָק, אַ שעהנער, אַ פרישער, פלעגט זי מיטאַמאָל פערגעסען וואָס זי האָט געוואָלט טון, און נישט זעלטען פלעגט דאָס מיידעלע אָנהויבען שרייען:

— מאַמאַ! וואוהין ביסטו אַוועקגעגאַנגען? וואו־זשע זענען מיינע זעקעלעך?

עלקין איז געוואָרען אַלץ היימישער און היי-מישער ביי זיי אין הויז. ער איז שוין געווען איינ-גגאַנצער אַנ'אייגענער מענש ביי די סירקינס. ער פלעגט אַריינקומען צו זיי אין שלאָפצימער, הער-קען דאָס קינד אויף די פּלייצעס און אפילו אַריינ-קוקען אין די טעפּ, וואָס קאָכען זיך אין קיך.

איצט האָט ער שוין אַלץ אָפטער און אָפטער געגעסען ביי זיי,.

די צייט איז זיך געגאַנגען. און מיט רויגע טריט פון זאָרגלאָזער יוגענדליכקייט האָבען די יונגע פערליבטע געשפּאַנט איינס ענטקעגען אַנ-דערען. עלקין האָט געזונגען מיט זיין אָנגענעה-מער באַריטאָן־שטימע, און דאָראַ האָט איהם אַ קאָמפּאַנירט. אַלע ליעדער זיינע זענען געווען וועגען פריהלינג, וועגען ליבע, וועקען שעהנע פרוי-ען, און סירקין, אַ מידער און אויסגעמאַטערטער פון זיין אַרבייט, איז נישט איינמאָל אַנשלאָפען גע-וואָרען אונטער זיין מוזיק.

איינמאָל, איז דאָראַ געלעגען האַלב־אָנגעט-לעהנט אויף דער סאָפע, אויסשטרעקענדיג די פיסלעך אין רויטע שיכלעך, און עלקין איז גע-זעסען לעבען איהר אין אַ פאָטעל. מען דאַרף גערעדט וועגען ליבע. עלקין האָט זי בעשאָנקען מיט אַ לאַנגען בליק פון זיינע סאַמעטענע אויגען און האָט שטיל אָנגעהויבען אונטערזינגען אַ ראָ-מאַנס.

דאָס האָט געקלונגען זיין גלאָס אַזוי ווערטער פון אַ ציגיינערשען ראָמאַנס. עס האָט אָבער אויך געקאָנט מיינען דירעקט דאָראַ'ן, ווחמת איהרע אויגען זענען געווען שוואַרץ ווי די נאַכט.

דאָראַ האָט בעוועזען אַריבערגעלענט אין פּי-סטל אין אַ רויטען שיכעל איבער דעם צווייטען און צוריקפּענדיג צו זיך דאָס מיידעלע איהר'ס, האָט זי עס גענומען קושען.

— קום, קום צו מיר! — האָט עלקין מיט געבעט אויסגעשטרעקט די הענד צום קינד.

דאָס מיידעלע איז צו איהם צוגעגאַנגען.

האָט ער אַ כאַפּ געטאָן דאָס קינד און גענומען קושען עס אין דעמוזעלבען בעקעל, וואָס די מו-טער האָט נאָר־וואָס געקושט, און ער האָט עס צוגע-דריקט צו זיך אַזוי שטאַרק, אַז דאָס קינד האָט אַזש אַ קוויטש־געטאָן און איז אַנטלאָפען. זייערע בליקען, עלקינ'ס און דאָראַ'ס, האָבען זיך בעגע-געגעט און, נאָך איינער ער האָט אַריינגעכאַפּט דאָראַ'ן אין זיינע אָרעמס, האָבען זיך שוין צוזאַ-מענגעגאָסען זייערע ליפּען.

דערנאָך האָט מען געגעסען מיטאָג מיט סיר-קינ'ען. עלקין איז געווען שאַרפזיניג און אין אַ פריהליכער שטימונג. סירקין האָט געשמייכעלט.

(ווייטער זעה 8. זייט).

ר. איזראַעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד

סענסאַציאָנעל-שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

9

ביוטא האָט זיך ניש[illegible] וועזענהייט און האָט זיך שוין באַלד געווען פערט טעלעפאָן.

— עפּעס איז נישט [illegible] האָט ביוטא געזאָגט, עפּעס פון אַלע זייטען.

— נעהם זיך נאָר נישט באַריש[illegible]קייטען, וועלכע וועלען וויס איז דער מאַן אַריינגעפ[illegible] אַ באַנדע שווינדלער, פון ווע[illegible] אומאַנגענעמליכקייטען.

— ביוטא איז צוגעגאַנגע[illegible]

— האַלאָ, דאָ רעדט [illegible] סטאַציע איך פּערזאָנליך איך[illegible]

— ס'רעדט בעווידס ברונאַ [illegible]פּרוקסער פּערזענליכער גענאַ[illegible] רען וואָס ער וויל.

ביוטא איז אָבער ענטוישט [illegible]ונא, האָט די הערהערט אַ נ[illegible] ישטים

— וועט דאָס מאַדאַם ווייס [illegible]ער אייט געזאָרגט

— יאָ, דאָס בין איך, ווער [illegible]

— דאָ רעדט איידס אַנ'אונב[illegible] איך וויל איך מיטיילען אַנ'אונבאַ[illegible] לייד, דאָס זאָל מיר נישט טאָן,

[illegible] זשענירט פון לעצאַנס אָב-[illegible] איבער־געטאָן. ווען זי איז [illegible]ג, האָט געקלונגען דער [illegible]

[illegible] זינגט אַלץ אין אָרדנונג, [illegible] פערפאָלגט מיך היינט

[illegible] איבער, דאָס זענען אַלץ [illegible] פאַר־איבערגעהען, גע-[illegible]לען אין די הענד, פון [illegible]לכע ער וועט האָבען

[illegible] צום טעלעפאָן [illegible] די אויסערשטטעטישע [illegible] מיט וואַרשאַ

[illegible], האָט ביוטא מיט אַ [illegible] מיר וועלען הער-

[illegible] געוואָרען, אָנשטאָט [illegible] עטרע מעטגרישע

[illegible] ס? האָט מען פון

[illegible] טה?

[illegible]קאַנטער פריינד, [illegible]קענעהמע בשורה,

— זאָגט מיר שנעל וואָס איז געשעהען און ווער רעדט דאָס

— איך וואָלט געהאַלטען, אַז איהר דאַרפט גלייך קומען קיין וואַרשא אין האָטעל „איראָפּעי-סקי", ס'האָבען זיך וועגען איערס אַ פאַמיליען אָנגעלעגענהייט.

— אָבער... ווער רעדט דאָס, וואָס ווילט איהר?

— איך מוז איך זאָגען דעם אמת, ס'איז גע-שעהען אַנ'אומגליק מיט אייער מאַן ברונא ווייס, און איך האָב געהאַלטען פאַר נויטיג איך צו אינ-פאָרמירען וועגען דעם

— אָבער דערצעהלט מיר עפּעס מעהר פּרטים וועגען דעם

— ניין, ליידער קען איך איך מעהר גאָרנישט זאָגען, האָט זיך געהערט דורכ'ן טעלעפאָן־טריי-בעל און אַלץ איז ווירער שטיל געבליבען.

— וואָס איז געשעהען, וואָס איז געשעהען האָט ביוטא צוזאַמענגעבראָכען די הענד

— אָבער דערצעהלט מיר אויך, האָט לעאָן זיך שוין אָנגעהויבען צו דענערווירען

ביוטא האָט דערצעהלט דעם אינהאַלט פון איהר געשפּרעך דורכ'ן טעלעפאָן.

— אָבער ווייס דאָך נישט קיין נאַר, האָט לעאָן געזאָגט, קושענדיג ביוטאַן אין קאָפּ, דאָס האָט דיר אימיצער זאָגעטען אַ שפּיצעל, אַז דו זאָלסט דיר צו-שטערען דיין סילוועסטער־אָוונד, ווען ס'וואָלט ווירקליך עפּעס געשעהען, וואָלט מען דאָך נישט געמאַכט קיין סוד דערפון, אַזאַ זעלטען געהיימניש

— אָבער ניין, לעאָן איך וועל זיך נישט געהען וויילען די היינטיגע נאַכט. גלאַט פשוט איז די גאַנ-צע געשיכטע נישט, איך האָב בעשלאָסען צו פאָהרען קיין וואַרשא, הלואי זאָל דאָס נאָר זיין אַ פּריגער-שפּאַס, לעאָן, וואָלסט אפשר געוואָלט מיט מיר מיטפאָהרען

— ניין, כ'האָב נישט בעוה פּערמישען צו ווע-רען אין אַנ'אַפּער'ע, אויב ס'זאָל ווירקליך עפּעס האָבען געשעהען

— ווי דו ווילסט, איך פאָהר גלייך אַוועק נאָר מיט וועלכען ס'איז נאַכט־צוג.

— לעאָנען האָט זיך נישט איינגעגעבען אָפּצו-האַלטען ביוטאַן פון איהר בעשלוס, איבריגענס האָט ער נישט געשרובט זי אַזוי שטאַרק אָפּצוהאַלטען פון איהר בעשלוס, ס'איז דאָך מעגליך געווען, אַז מיט ברונא ווייס זאָל האָבען עפּעס געשעהען, די רעוויזיע און דער געהיימניספולע טעלעפאָן זענען נישט גע-ווען קיין צופאַלען.

ביוטא האָט טאַקע איהר בעשלוס נישט געענ-דערט און מיט'ן באַהנסטען נאַכט־צוג איז זי אַוועקגעפאָהרען קיין וואַרשא, זי איז אָנגעקומען אַרום 5 אַ זייגער פּאַרטאָגס און אַוועקגעפאָהרען אין האָטעל „איראָפּעיסקי", שוין באַלד ביים אַריינ-גאַנג האָט ביוטא בעמערקט, אַז נישט אַלץ איז דאָרט אין אָרדנונג, זי האָט בעמערקט, אַז די בעדינטע זענען נישט אַזוי העפליך ווי שטענדיג, זיי אוילען זיך גאָרנישט אַזוי אויפצונעהמען אַ פרישאָנגעקו-מענעם גאַסט, זעהט אויס, אַז די בעדינונג איז געוועזען פערנומען מיט עפּעס אַנדער'ש און האָט איצט נישט געהאַט קיין קאָפּ צו די נייע געסט, ביוטא האָט דאָך בעקומען אַ נומער אויפ'ן ערשטען שטאָק. ארויפ-געהענדיג אין איהר צימער, האָט זי בעמערקט אין קאָרידאָר פּאָליציי־בעאַמטע און אַנדערע ציווילע מענשען, וועלכע זענען אַרומגעגאַנגען מיט געהיימ-נישפולע מינעס אַזוי ווי זיי וואָלטען עפּעס געזוכט.

ביוטא איז נישט געגאַנגען נאָר האָט זיך געשלעפּט דורכ'ן קאָרידאָר, וועלענדיג צוקומען צו איהר צי-מער. אין דעם מאָמענט איז צו איהר צוגעגאַנגען אַנ'עלעגאַנטער הער מיט קלוגע, מילדע אויגען מיט אַ קליין שוואַרץ בערדעל, ער האָט אויף אַנ'עלעגאַנ-טען אופן אַראָפּגענומען דעם הוט, זיך טיף פער-בויגט און זיך געווענדעט צו ביוטאַן

— צי האָב איך דעם כבוד צו רעדען מיט פרוי ווייס?

ביוטא איז געבליבען שטעהן און האָט שטרענג אָנגעקוקט דעם אומבעקאַנטען

— יאָ, דאָס בין איך, מיט וועמען האָב איך דעם כבוד

— דאָס האָב איך, צו איך טעלעפאָנירט קיין לאָדז, איך הייס הערמאַן טאוּבע. מיט זייער מאַן איז דאָ געשעהען אַ גרויס אומגליק, ער איז דער-מאָרדעט געוואָרען היינטיגע נאַכט דאָ אין האָטעל, איך האָב געהאַט אַ געוויסען שייכות צו ענטדעקען דעם מאָרד, ברונא ווייס איז מיינס אַ בעקאַנטער און דערי'בער האָב איך געפונען פאַר נויטיג איך מיט צוטייליגען וועגען דעם

— וואו איז ער מיין מאַן, וואו איז ער דער-מאָרדעט געוואָרען? דורך וועמען? און פאַרוואָס?

ליידער קען איך נאָך איך וועגען דעם גאָר נישט זאָגען, איך וואָלט איך געבעטען אַריינצוגעהן אין אייער צימער און אָפּצוואַרטען ביז די אויספאָר-שונגס-קאָמיסיע, וועלכע איז איצט פערהאַן אויפ'ן אָרט, וועט פערענדיגען איהר אַרבייט.

— ניין, ניין, איך מוז גלייך וויסען, איך וויל גלייך זיין דאָרט, וואו דאָס פערברעכען איז אויס-געפיהרט געוואָרען.

ביוטא האָט אָנגעהויבען שטאַרק צו וויינען און הערמאַן טאוּבע האָט געקאָסט פיל מיה, אַז ער זאָל צופיהרען ביוטאַן צו איהר צימער און זי דאָרט אַריינ פיהרען.

(פאָרטזעצונג קומט)

טעלעגראַמע

די היטלעריסטען פערשאַרפען די יודענהעצע

כדי צו לענקען דעם „פאָלקסצאָרן" געגען די יודען

אינסבּרוק, (יט"א) זייט אַ געוויסער צייט האָבען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע רעדנער ווידער פערשטאַרקט די יודען־העצע אין זייערע רעדעס. ווי מען קען זיך משער זיין בעמיהט זיך די ליידונג פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אויפצוי פונאַנדערצובלאָזען די אַנטיסעמיטישע שטימונג, כדי אַזוי אַרום אָפּצולענקען די אַלץ־טיפערע [illegible] אין דער פּאַרטיי און אַ פאָלקסצאָרן געגען די יודען.

אויף אַ פערזאַמלונג פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פאַבריק־קעמפערלעך אין דאָרפּמונד האָט געהאַלטען אַ רעדע דער מיטגליד פון דער פּראָפּאַגאַנדע־סעקציע פון דער היטלעריסטישער פּאַרטיי שרעדער א.ד.ט. „יודען אַלס פּאַראַזיטען פון דער דייטשער ווירטשאַפט". דער רעדנער האָט געשאָטען פעך און שוועבעל אויף יודען און זיי געמאַכט פעראַנטוואָרטליך פאַר'ן פונאַנדערפאַל פון דער דייטשער אַרמיי בעת דער מלחמה, פאַר דער רעוואָלוציע פון יאָהר 1918, פאַר דער אינפלאַציע א. א. וו.

די יודען, האָט ער גענאָגט, ווירקען שוין זייט דעם 13־טען יאָהרהונדערט פאַר דער פערניכטונג פון דייטשלאַנד. זיי האָבען זיך זאָגאַר געטויפט, כדי אַלס מאַסקירטע אונטערצוגראָבען די רעליגיע אין די פאָלקס מאַסען און פּרובען אפילו אַריינדרינגען אין דער רייכסווער, כדי אָבצושוואַכען די דייטשע פערטיידיגונגס קרעפטען.

בעגריסונג פון פּוילישען אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן

צו דער הילפס־אַקציע אין ענגלאַנד לטובת דייטשע פליטים אין פּוילען

לאָנדאָן. (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע, וואָס די פעדעראַציע פון יודישע הילפס־אָרגאַניזאַציעס אין ענגלאַנד האָט אָנגעהויבען לטובת דייטשע פליטים אין פּוילען, האָט הרב־הכולל ד"ר הערץ, דער פּרעזידענט פון דער פעדעראַציע, בעקומען פאָלגענדען בריף פון פּוילישען אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן, ה' סקירמונט:

„עס פרעהט מיך צו דערוויסען זיך, אַז איהר עפענט אַ ספּעציעלע אַקציע, וואָס איהר הכנסה זאָל זיין בעשטימט אויף הילף פאַר יודישע פליטים אין פּוילען. איך קען אייך פערזיכערען, אַז איך שאַץ זעהר הויך אייערע בעמיהונגען און בענוץ זיך מיט דער געלעגענהייט צו ווינשען אייך דעם מעגליך גרעסטען ערפאָלג אין אייער הומאַניטאַרער אַרבייט".

שוין אָנגעהויבען צו בערויבען פון דער בירגערשאַפט

די נאַטוראַליזירטע בערלינער יודען

בערלין (יט"א) די דייטשע אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען האָבען שוין גענומען צוגעטרעטען צו ריקציזיהען די דייטשע בירגערשאַפט ביי מזרח־אייראָפּעאישע יודען אויפ'ן סמך פון ביידע געזעצען, וועגען וועלכע יט"א האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק שוין מיטגעטיילט.

דאָס געזעץ ערלויבט צו אַנולירען די בירגערשאַפט, וואָס איז ערוואָרבען געוואָרען אין דער צייט פון 9. נאָוועמבער 1918 (די גרינדונג פון דער דייטשער רעפּובליק) ביז דעם 30. יאַנואַר 1933, ביי פּערזאָנען, וועלכע ווערען אָנערקענט אַלס „אָנגעוואונשענע בירגער".

אַ גרויסע צאָהל בערלינער יודען איז בעדראָהט געוואָרען דורך פאַרשטעהער פון דער פּאָליציי, וועלכע האָבען ביי זיי צוגענומען די דייטשע פּאַספּאָרטען און איבערגעלאָזט אַנשטאָט זיי שוין פּאַראַוויס צוגעגרייטע שטאַטסלאָזע פּאַספּאָרטען. קיין שום מאָטיווען זענען דערביי נישט אָנגעגעבען געוואָרען.

ווידער דייטשע עראָפּלאַנען איבער עסט[ער]רייך

וויען, 30 (ספּ. טעל.) היינט אינדערפריה האָבען זיך איבער זאַלצבורג בעוויזען 4 דייטשע עראָפּלאַנען, וועלכע האָבען געוואָרפען פלוג־[בל]עטער, וואָס פאָדערען אויף די בעפעלקערונג [...] נישט צו צאָהלען קיין שטייערן.

די נייע גרויסע אַקציע אין דייטשלאַנד

געגען די מאַרקסיסטישע עלעמענטען

בערלין 30 (ספּעציעל) די אַקציע געגען מאַרקסיסטישע עלעמענטען האָט דערגרייכט איהר העכסטען פונקט. אין האַמבורג זענען אַרעסטירט געוואָרען 100 פּערזאָן. אין ברעסלוי 60, אין שטוטגאַרט 23, אין לייפּציג 100. בעת דער אַבלאַווע אין בערלין האָבען א[...] בעקאַנטע געשאָסען אויף דער פּאָליציי.

גרייסער שטורם איבער פּראַג

פּראַג 30 (ספּעציעל) היינט אין אָוונד איז איבער פּראַג אדורך א גרויסער שטורם, וועלכער האָט געמאַכט גרויסע היזקות.

—):o:(—

שיער־שיער

(ענדע פון דער 7־טער זייט)

געשלוקערצט און שלעפעריג געזשמורעט די מידע אויגען. און דאָראַ האָט גאָרנישט געגעסען.

אין יעדער נאַכט האָט זי ביי זיך אָפּגעמאַכט: זי וועט אַלץ דערציילען דעם מאַן איהרען. ער וועט איהר געבען אַ גט. זי וועט חתונה האָבען מיט עלקינ'ען. זיי וועלען אַוועקפאָהרען ערגעץ וואו. דאָס קינד נעמט זי מיט זיך. אַרימער סירקין!

מיט טרעהרען פון רחמנות האָט זי געקוקט אויף דעם שלאָפענדיגען קאָפּ פון איהר מאַן און געשעפּטשעט:

— אָבער איך קען דאָך נישט. איך קען אַנדערש נישט. אָבאַרען קען איך נישט און לעבען אָהן איהם קען איך אויך נישט.

זי האָט צוגעליגט די קאַלטע הענד צו איהרע ברענענדיגע באַקען, און די גאַנצע נאַכט האָט זי זיך צוגעהערט צו יעדען מינדסטען שאָרך פון עלקינס צימער.

צומאָרגענס, אַ בלאַסע, אַן אויסגעמאַטערטע האָט דאָראַ די ערשטע אָנגעקלאַפּט צום עלקינ'ען אין טיר. ער האָט זי בעגעגענט אין זיין זיידענעם מאָרגען־ראָק, און מיט אַ טעאַטראַלען זשעסט אויסגעשטרעקט צו איהר בלידע הענד מיטאַמאָל. וועלכע קושען האָט דאָראַ געזעהען בלויז אין די קינאָס.

— איך האָב בעשלאָסען! — האָט זי איהם אַ שעפּטשע געטאָן — איך וועל אַלץ אַנטפּלעקען פאַר מיין מאַן, ער וועט מיר געבען אַ גט.

— פּער'סט נישט די זיסע מינוטען אונזערע מיט דער פּראָזע פון לעבען! — האָט עלקין אַ זאָג געטאָן און אַרויפגעלעגט דעם קאָפּ צו איהר אויף די קניה.

דאָראַ האָט פון טאָג צו טאָג אָפּגעלעגט דאָס ערקלעהרען זיך מיט איהר מאַן. עס איז געווען אַ ביטערער רחמנות אויף איהם, געבען. עס וואָט איהר וועה־געטאָן, ביז טרעהרען וועה־געטאָן פאַר דעם אָרימען, גוטמוטיגען סירקינ'ען. זי איז געוואָרען אָפּגעצערט, בּפירוש, אויסגעמאַטערט, האָט געפיהלט דורך נעכט, ביז — איינמאָל, אַהיימקומענדיג [...]ניג מיט חעם קיצר פון שפּאַצ[...] אין פאַרצימער עלקינ'ס הויז. אַתאַ שעה, ווען ער פלעגט [...] אין דערהיים. אָבער אָט דער [...] צוקרייטשטער, גרויער ק[...] האָט אַזוי פיל מאָל אומבאַ[...] מיט איהר האַנד, האָט איצט [...] מיט אַ זיסען פאַרגעפיהל פון [...] ער איז אין דער היים!

זי האָט אָנגעקלאַפּט צו [...] נישט הערענדיג קיין ענטפער, [...] און קוק זיך באַפרעגען צי זי ווייסט אפשר נישט, וואו [...] האָט זי דערזעהן דאָס ליבס[...] אַרומגענומען, און יענע — [...] נאָך ביטערער פאַר דאָראַ'ן! [...] קושט מיט לאַנגע, באַגערענדע [...] אַזוי, ווי זי, דאָראַ..

— איך זאָג דיר, דער ד[...] זיך באַלד אַרויסקלייבען פון [...] האָט דאָראַ מיט אַן איבערגעו[...] צו סירקינ'ען ווען יענער איז אַ[...]

אָבער... טייערינקע מיינ[...] געענטפערט צוטומעלט — איך [...] געגען. איך האָב אפילו אַלי[...] נאָר כ'האָב מורא געהאַט, אַז [...] זערען.

— [...] איך, די ציינ[...] מיצוט פערבעמען פון מיין שט[...]

— האָט דאָראַ געוואַלד[...] מיט איהר גאַנצען קערפּער.

— זי? די? פאַרוואָס?

געוואָנדערט.

און פערברעכענדיג די [...] געענדיג דעם מאַן מיט איהרע [...] איז דאָראַ אַלץ נעהנטער און נ[...] צו איהם, און זי האָט אַר[...]

— פאַרוואָס? ווייל א[...] צוזאַמען

[...]יר, האָט זי דערזען [...] דאָס איז געוועזן איך. [...] קיינמאָל נישט זיך [...] החז, אָט דער ליבער, [...], וועלכען זי [...] געגלעט [...] דאָראַ'ן אָנגעפילט [...] ווייסען גליק.

[...] איהם אין טיר, און [...] איז זי אַריינגעגאַנ[גען] [...] בי'ם דינסטמיידעל, [...] עלקין איז, דאָרט [...] מיידעל געהאַלטען [...] דאָס איז געוועזן [...] — האָט איהם גע[...] קושען, פּונקט

[...] גער פאַרשווין כאָן [...] אונזער שטוב! — [...] ייסען קול געשריען [...] היים געקומען.

[...]ע — האָט סירקין [...] האָב גאָרנישט דאַר[...] גערואַלט זאָגען, [...] דו וועסט זיך בייזערן.

[...] זאָל זיך די [...]!

[...] וועט נישט רעדענדיג

— האָט זיך סירקין [...]

[...]הענד און הודכודיג [...] ברענענדיגע אויגען, [...] נעהנטער צוגעטראָטען [...] אויסגעפּליסטערט: [...] האָב זיי געמאַכט

היינט ערעפענונג! מעכטיגע פּרעמיערע פון סופּערפילם פון Metro Goldwyn Mayer

„פאַרוואָס האָב איך געזינדיגט"

מעכטיגע לעבענס־דראַמע מיט דער פּרעכטיגער טראַגיקערין Helena Heyes אין דער הויפּטראָלע. אין די איבריגע ראָלען: Jean Herscholt, Neil Hamilton

אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג־צוגאַבע און אַקטואַליטעטען. דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט און געקיהלט. אָנהייב אין געוו. טעג 5 נאָכם., שבת און זונטאָג 2 בייטאָג.

קי[...] יינע אנ[...]נסעז [...] זלאָטי אנאנס [...] ביז 15 הערמער

פעו[...]שירענעם

צו מעו[...]יטען איינצעלנע שטובען אויף פראַנצי[...]סקאַנער גאַס. צו ערפאַהרען אויף פּאָמאַר[...]סקע 35, ביי א. צוקערמאַן.

Na nadchodzący sez[...]on znacznie obniżamy ceny żarów[...]wek regenerowanych 100% gwara[...]ntowanej jakości. Także skupu[...]emy od odbiorców stare przepa[...]lone żarówki. Reprezentacja [...]entylatorów firmy „Wicher". Prze[...]dstawiciele, wojażerowie, dom[...]okrążcy poszukiwani. Zgłosić się M[...]. Pepe, Magistracka 16, telef. 247[...]73.

געזונט איז אַן אוצר

Primero

איז די גאַראַנטיע פאַר'ן געזונט.

לעטשניצע כראַבראַנאַ 4 רוג זגערושער 87

נעהמט אָן קראַנקע פון אַלע ספּעציאַליטעטען

וויזיט 3 זל.

הענעראָלאָגישער קאַבינעט. 3371

8־ונג, לעטניקעס אין וישניאַוואַ־גורא

איז צו בעקומען דעם „נייעם פאָלקסבלאַט" פון 8 אַ זייגער פריה ביי יאַמניק. ווילא קאַוואַלע.

עס ווערט אויך אָבגעשיקט אַהיים.

לעטשניצע זגערזשער 17

נעהמט אַן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.

וויזיט 3 זל.

Dr. med. Haltrecht

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 8—11 פריה, פון 1—2 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט, זונטאָג פון 10—1 בייטאָג

עלעקטראָ גאַלוואַניזאַציע.

פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע־פּרייזען

שיי טרעז מיט פּריזער שרינדען אין פּרעכטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. אין רעיפעל אויסגעפיהרט אויך אנדולאַציע אין מאַניקור ביי קערש, סקאָווראָנואַ 15

ווערקשטעל שירמס פון און שפּאַציר־שטעקענס ס. פייגענבוים לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

עמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען־ און מענער־שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ־פּרייזען. נעהמט אן אַלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

כירורגישער קאַבינעט Dr. Szreiber

איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף Narutowicza № 9 tel. 122-95.

אָפּעראַציעס, עמפּלערונקעס, האַלז־ און שילדקרעס אז"וו

לעטשניצע־פּרייזען.

נעהמט אָן פון 2—3 נאָכם. און פון 7—8.30 אָוונט

כירורגישער קאַבינעט Dra med. M. Kantora

איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף זשעלאַנאַ 5 טעל. 112-22

נעהמט אַן פון 1—3 און פון 6—8 אָוו.

לעטשניצע־פּרייזען.

אַנאָנסען־פּרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה

פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען

פאַר'ן טעקסט—18 גר.	פרייטאָג און ערב־יו"ט—24 גר.	אין דער זייט	שפּאַלטען
אין טעקסט—40	—68		4
נאָכ'ן טעקסט—12	—18		

אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס איבעריגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנעמענטס־פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט צושטעלען אַהיים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקאַ—1 דאָל.

פּעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טאָן פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפּען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. nakł. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman